Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Majer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

מייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 143/1438 | Łódź, Środa 20 Czerwca 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, ב תמוז תרפ"ח | Nr. 143/1438

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

אמנעסטיע-געזעץ אנגענומען

און וועט אין די נאָהענטסטע טעג אריין אין קראַפט.

ווארשא, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספאָנדענט). די היינטיגע זיצונג פון סיים האט זיך אנגעהויבען ביי א גערוהיגער שטימונג. אין די קולוארען האט מען געשמועסט, אז דאס איז שוין די לעצטע זיצונג פאר די פעריען.

אנגעהויבען האט זיך די זיצונג מיט דער פראגע וועגען אפשטעלען די געריכטליכע פערפאָלגונגען געגען א רייה דעפוטאטען. דערונטער געגען דעפ. ליטאָס. בנוגע דעם דעפ. לעדוואָג האט דעפ. זוויעזשינסקי (נ.ד.) דערצעהלט, אז אין יאהר 1926 האט יענער זיך אויסגעדריקט, אז ס'איז צייט די פויערים זאָלען זיך אליין אויסמעסטען גערעכטיגקייט און אז ס'איז אלץ איינס, צי די הענד פון די פויערים שטעקען אין גדנצי אדער אין די פריצימס גופ'ען. דער סיים האט אָבער אָפגעשטעלט די פערפאָלגונג געגען אלע דעפוטאטען.

וועגען דער פראגע פון די 5 גימנאזיסטען אין סטאניסלאוואָוו, וועלכע האָבען זיך אָפגעזאָגט צו בעטייליגען אין פייערען דעם 3-טען מאי און זענען דערפאר ארויסגעוואָרפען געוואָרען פון גימנאזיע — האט דער סיים בעשלאָסען, אז זיי זאָלען צוריקגענומען ווערען.

דאן איז דער סיים איבערגעגאנגען צום געזעץ-פראָיעקט וועגען אמנעסטיע. רעפערירט האט דעפ. פוזשאק פון פ.פ.ס.

וויצע-יוסטיץ-מיניסטער צאר האט גענומען דאס וואָרט און האט אנגעוויזען, אז אין דער אמנעסטיע איז פערהאן א פונקט וועגען די נאציאָנאלע מינדערהייטען און דאס בעדייט, אז ס'ווערט זיי אויסגעשטרעקט די האנד צו פערשטענדיגונג.

דעפ. הארטגלאס זאָגט, אז ווען ער וואָלט געשטאנען אויפ'ן קאָמוניסטישען שטאנדפונקט, וואָלט ער געוועזן געגען אמנעסטיע און וואָלט געזאָגט מ'זאָל האנדלען געגען זיי, ווי זיי האנדלען מיט זייערע פאָליטישע געגנער: האלטען אין טורמעס, פערשיקען אויף סיביר א. א. וו. אזוי ווי אָבער ער איז נישט קיין קאָמוניסט, איז ער פאר דער אמנעסטיע און אין א פערברייטערטער פאָרם.

נאָך א לענגערער דעבאטע טרעט מען צו צו דער אָפשטימונג. אלע אויסבעסערונגען צום פראָיעקט ווערען אָפגעוואָרפען. דאס געזעץ ווערט אָנגענומען לויט'ן טעקסט פון דער קאָמיסיע אין דער 2-טער און 3-טער לעזונג.

דאס געזעץ ווערט באלד איבערגעשיקט אין סענאט און וועט דאָרט אודאי נאָך היינט בעשטעטיגט ווערען, אזוי, אז די אמנעסטיע וועט אין משך פון די נאָהענטסטע טעג אריין אין קראפט.

דער סיים איז דערנאָך צוגעטראָטען צו די אריינגעטראָגענע רעזאָלוציעס. אלע יודישע רעזאָלוציעס זענען אָפגעוואָרפען. אנגענומען איז צ. א. געוואָרען די רעזאָלוציע וועגען אָפשאפען די טעלעפאָן-ווייגערס.

דער מארשאלעק האט געשלאָסען די זיצונג, ערקלערענדיג, אז דעם טערמין פון דער נאָהענטסטער זיצונג קאָן ער נאָך נישט פעסטשטעלען. אין די קולוארען האט מען גערעדט, אז היינט — מאָרגען וועט זיך די סעסיע פערענדיגען. דאגעגען פון דער רעגירונג האט מען מיטגעטיילט, אז ערשט דעם 26-טען ד. ח.

פוילען וועט זיך נישט לאָזען פראָוואָצירען.

ווארשא, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אין צוזאמענהאנג מיט דער לעצטער קריגערישער רעדע פון וואלדעמאראס'ן (אז ליטע וועט נאָך מיט געווער איינגעהמען ווילנע), ערקלערט מען פון פוילישע מאסגעבענדע ספערען, אז פוילען וועט זיך נישט לאָזען פראָוואָצירען דורך ליטא און וועט אויף דער רעדע נישט רעאגירען.

ענדערעס צוזאמען מיט'ן „איינסעל".

ווארשא, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספאָנדענט). אויף דער זיצונג פון דער קאָמיסיע פאר אגראַר-רעפאָרמען איז בעהאנדעלט געוואָרען די פראגע וועגען די אזוי גערופענע „טשינשאוניקעס", וועלכע האָבען נישט געקאָנט ווערען קיין אייגענטימער פון לאנד צוליב די אמאָליגע געזעצען געגען פאָליאַקען.

ביי דער געלעגענהייט האט דעפ. הארטגלאס ארויסגערוקט די פראגע וועגען אָבשאפען די בעגרענצונגען בכלל געגען נאציאָנאלע מינדערהייטען אויך אויפ'ן רעליגיעזען באָדען.

נעגען הארטגלאס'ען זענען אין א געמיינזאַמען פראָנט ארויסגעטראָטען די ענדעקעס און די סאנאטאָרען. זיין פאָרשלאג איז אָבער אָנגענומען געוואָרען.

דעפ. קירשברוין'ס פערוואַלטונג פון „איינסעל".

ווארשא, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). היינט איז פאָרגעקומען א זיצונג פון די דעפוטאטען און סענאטאָרען פון „איינסעל" (אונפארטייאישער בלאָק). ס'איז אויסגעקליבען געוואָרען א פערוואלטונג פון בלאָק, אין וועלכער עס איז אריין אויך דעפ. מ. קירשברוין.

וועגען קרעדיטען פאַר קאָאָפעראַטיווען.

ווארשא, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). פון בערלין זענען צוריקגעקומען די דעלעגאטען פון קאָאָפעראטיווען-פערבאנד טרוסקער, לאנדבארד און גלאצער, וועלכע האָבען דאָרט פאָרגעשטעלט פאר'ן „דזשאָינט" די לאגע פון די יודען אין פוילען און פערלאנגט קרעדיטען פאר די קאָאָפעראטיווען. קיין גינסטיגע רעזולטאטען האָט די דעלעגאציע נישט דערגרייכט.

די גרעסטע לופט-שיף.

לאָנדאָן, 19 (ספ. טעל.) דעם קומענדיגען חודש וועט אויסגעפערטיגט ווערען די ענגלישע לופט-שיף „ר. 100". דאָס וועט זיין די גרעסטע לופט-שיף אין דער וועלט. די שיף האָלט 5 מיליאָן קוביק-פוס און א מאָטאָר פון סיסטעם ראָלס-ראָיס. די שיף קאָן פיהרען 100 פאסאזשירען. זי וועט קורסירען צווישען ענגלאנד און קאנאדע (איבער'ן אטלאנטישען אָקעאן).

ביאליסטאָק ערב גענעראל-שטרייק

צו אונטערשטיצען די טעקסטיל-אַרבייטער.

ביאליסטאָק, 19 (א. וו.) דער טעקסטיל-שטרייק אין ביאליסטאָק איז אריין אין א נייע פאזע. נעכטען איז פאָרגעקומען א קאָנפערענץ צווישען די פאָרשטעהער פון די פאבריקאנטען און פון די פראָפעסיאָנעלע פעראיינען. די אינדוסטריעלער האָבען ערקלערט, אז באין אופן וועלען זיי נישט געבען מעהר, ווי די לאָדזער פאבריקאנטען, ד. ה. 6 פראָצ. הוספה. די ארבייטער פאָדערען 20 און 30 פראָצענט. די קאָנפערענץ איז איבערגעריסען געוואָרען אָהן א רעזולטאט.

היינט איז פאָרגעקומען א בעראטונג פון אלע פראָפעסיאָנעלע פעראיינען. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו אונטערשטיצען די טעקסטיל-ארבייטער דורך פראָקלאמירען א גענעראל-שטרייק. דער טערמין פון שטרייק איז נאָך נישט בעשטימט געוואָרען.

ביאליסטאָק, 19 (א. וו.) דער שטרייק אין די ביאליסטאָקער ציגעלניעס, וועלכער האט געדויערט 6 וואָכען, איז פערענדיגט געוואָרען. די ארבייטער האָבען בעקומען א הוספה פון 54 פראָצענט.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. שט., פראָנט
אנאליזען פון קאל, אורין, ליבעץ א. א. ח.
אורין-אנאליז — 4 זל.

בלב נשבר ונדכה הננו מודיעים כי אחרי מחלה כבדה וממושכה נלקח מאתנו עטרת ראשנו פאר משפחתנו החסיד הישיש נ. ע.
שלמה גד ב"ר שמעי' ז"ל זדונסקי
בשנת הששים וארבע לימי חייו.
הלוי' תהי' היום יום ד', ב' תמוז תרפ"ח בשעה 12.30 אחה"צ מבית-האבל ברחוב קילינסקי 119.
השרויים בצער עמוק
בניו, כלותיו, נכדיו, אחיו, אחותיו וכל משפחתו.

מזל-טוב ווינשען מיר אונזער פריינד
מאטעל ניעביכאוויטש און פרוי מאַשע צום געבורט פון זייער ניי-געבוירענער טאכטער און מיר ווינשען א גרינגע און גליקליכע ערציהונג.
ראַש, כמיעלניצקי און פרוי, ראַבינאוויטש און צעלינסקי

מיין בעסטען פריינד חיים דוד צום טויט פון זיין יונג פערשטאָרבענעם פאטער
נ. ע. גאדעל צידקאוויטש
דעם טיפסטען צער-אויסדרוק.
שמואל בעלעמער, אלעקסאַנדער.

בלב נשבר הננו מודיעים על האסון שקרה לנו אתמול שנלקח מאתנו בשנת הששים ושתים לימי חייו בעלי, אבינו, זקננו החסיד
נ. ע. יצחק מאיר סאכאטשעווסקי
(הנקרא ר' איטשע מאיר טושינער).
הלויה תהיה היום, ביום ד', ב' לחודש תמוז בשעה 1 בצהרים ממעונו ברחוב טאַרגאָווע 41 (בגליל שייבלער).
המשפחה המתאבלת.

די טראגעדיע ביי'ם נארד=פאל.

גענ. נאבילע האט שוין געזעהן דעם צווייטן עראפלאן, אבער איהם האט מען נישט בעמערקט

בערלין, 19 (ספ. טעל.) די נארוועגישע צייטונגען ברענגען א געשפרעך מיט אמונדסענען, וועלכער איז נעכטען מיט'ן פראנצויזישן פליהער גילבא אפגעפאהרען צו הילף דער „איטאליא". אמונדסען האט ערקלערט, אז דער היינטיגער טאג דארף זיין א דעצידירענדער אין דער רעטונגס-אקציע, ווייל לויט דער לעצטער דעפעשע פון גענ. נאבילע קען מען גענוי פעסטשטעלען דאס ארט, וואו ס'געפינט זיך די מאנשאפט פון „איטאליא".

אסלא, 19 (אטע). מען מעלדעט פון טראמזע, אז די שוועדישע און פינלענדישע עראפלאנען, וועלכע זענען אפגעפלויגען אויף שפיצבערג האבען זיך געמוזט אומקעהרען.

מאסקווא, 19 (א. ו.) דער סאוויעטישער אייזברעכער „מאליגין" איז שוין צוגעקומען צו דעם אינזעל „האפנונג". ער פיהרט מיט זיך א לופט-שיף, וועלכע דארף אנטיילנעהמען אין דער רעטונגס-אקציע.

אסלא, 19 (ספ. טעל.) דער פראנצויזישער הידראפלאן „לאטהאם", וועלכער ווערט אנגעפיהרט דורך אמונדסענען און גילבא, רייסט זיך אדורך דורך דעם שטארקען נעבעל. פון אמונדסענען זעגען קיין שום ידיעות נישט אנגעקומען און מ'האלט, אז ער האט בעשלאסען, נישט אראפלאזענדיג זיך אויף שפיצבערג, צוצוקומען אויפ'ן ארט, וואו נאבילע געפינט זיך.

דער בעקאנטער פארשער פון דעם פאל-געגענד העל האט בעשלאסען אנטיילצונעהמען אין דער עקספעדיציע פון סאוויעטישן אייזברעכער „קראסין", וועלכער פאהרט מיט דער גאנצער שנעליקייט צום ארט פון דער „איטאליא"-קאטאסטראפע.

רוים, 19. (ספ. טעל.) די שיף „סיטא-דע-מילאנא מעלדעט דורכ'ן ראדיא-טעלעגראף, אז די פליהער לארסען און לוטצאוו האבען נעכטען, אויפ'ן גרונד פון די מיטטיילונגען פון נאבילע, אונטערגענומען א נייע אויספארשונגס-רייזע, זיי האבען אבער אין ערגיץ נישט געפונען די „איטאליא".

גענ. נאבילע האט פון זיין ארט מיטגעטיילט דעם דאמפער, אז ער האט אויך דאסמאל געזעהען די נארוועגישע פליהער אויף א מרחק פון 2 קי-לאמעטער פון זיך.

רוים, 19. (ספ. טעל.) דער גענעראל נאבילע האט מיטגעטיילט דער ראדיא-סטאציע פון דער רעטונגס-שיף „סיטא דע-מילאנא" גענוי דאס ארט וואו ער מיט זיינע לייט געפינען זיך. נאבילע האט אויך מיטגעטיילט, אז ער האט געזעהען די עראפלאנען פון די פליהער לארסען און לוטצאוו, נאר די לעצטע האבען איהם נישט בעמערקט, צוליב דער דאזיגער מעלדונג איז זיכער, אז ס'וועט זיך איינגעבען צו ראטעווען די עקספעדיציע.

דער פליהער לוטצאוו האט בעת זיין רייזע בעמערקט שפורען פון שליטענס און פעסטגעשטעלט אז די שליטענס האבען געשלעפט 2 מענשען. די לופט-פליהער וועלען תיכף ענדערען זייערע מאטא-רען און זיך ארויסלאזען זוכען די עקספעדיציע.

אסלא, 19 (א. ח.) די רעטונגס-שיף „ציטא די מילאנא" האט היינט ווידער דערהאלטען פאל-גענדע דעפעשע פון גענ. נאבילע:

„מיר שווימען אויף אנ'אייז-בארג. איצט געפינען מיר זיך 80 גראד 33 מינוט צפון-ברייט און 27 גראד 12 מינוט מזרח-לענג. דער אייז-בארג ווערט געטריבען דורך א שטארקען ווינד און שווימט מיט א שנעלקייט פון 6 מייל א שעה. עסענווארג האבען מיר זעהר ווייניג. מיר האבען היינט געזעהען אנ'עראפלאן, וועלכער איז געפלויגען איבער אונז אויף א הויך פון 300 מעטער. דער פילאט האט אונז ווארשיינליך נישט בעמערקט. אויב עס וועט נישט קומען גיכע הילף און דער שטארקער ווינד וועט נישט אויפהערען, דאן דראהט, אז דער אייזבארג, אויף וועלכען מיר שווימען, זאל צעקלאפט ווערן.

אסלא. 19. (א. ו.) פון קינגסבעי איז מען מודיע: אמונדסען האט ערקלערט, אז אויב דאס וועטער וועט זיין גינסטיג, וועט ער נאך אין פערלויף פון היינטיגען טאג קומען צום ארט, וואו עס געפינט זיך די מאנשאפט פון „איטאליא".

ענטוזיאסטישע אויפנאהמען

פאר דער דרייסטער אטלאנטיק=זיגערין.

לאנדאן, 19 (ספ. טעל.) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, איז דער אמעריקאנער לופט-פליהער ווילמער סטולץ און די פליהערין אנגעליא ערהארדט מיט זייער עראפלאן זענען גליקליך אנגעקומען פון אמעריקא קיין אייראפא, זיי האבען זיך אראפגעלאזען אין לאנעליי (אנגלט).

מיס ערהארד האט ערקלעהרט, אז זי איז זעהר צופרידען, וואס איהר האט זיך די רייזע איינגעגעבען. זי איז אבער אזוי מיד, אז זי קאן מעהר דערווייל גארנישט זאגען.

די רייזע האט געדויערט 40 שעה. דורכ'ן גאנצען וועג איז געפאלען א רעגען. פאר די לופט-פליהער ווערען צוגעגרייט גרויסע אויפנאהמען.

ניו-יארק, 19 (ספ. טעל) די ידיעה וועגען דער גינסטיגער רייזע איבער'ן אטלאנטיק, וועלכע ס'האט אונטערגענומען די יונגע אמעריקאנערין, האט זיך פערשפרייט איבער גאנץ אמעריקא און האט ארויסגערופען געוואלדיגע פרייד-אויסברוכען.

שווערע באהן-קאטאסטראפע

אין שפאניען.

מאדריד, 19. (אט"ע). אויף דער באהן-ליניע געטאף-מאדריד איז א פאסאזשיר-צוג ארויף אויף א משאות-צוג. 16 פערזאן זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

פוילישע אטלאנטיק-רייזע

אבגעלעגט.

פאריז, 19. (ספ. טעל.) די רעוויזיע פון פוילישען עראפלאן, וועלכער דארף אונטערנעהמען א פלוג-רייזע קיין אמעריקא, האט בעוויזען, אז עס דארפען נאך געמאכט ווערען אייניגע ענדערונגען. צוליב דעם איז די רייזע פון די מאיארען קובאלא און אידזשיקאווסקי אבגעלעגט געווארען אויף צוויי וואכען.

מיניסטער זאלעסקי וועגען זיין לעצטער רייזע.

די רעדע אין פאריז. — פאר קעלאגס פארשלאג. — פויליש-ליטווישע בעציהונגען.

א מיטארבייטער פון „עפאקא" האט געהאט א געשפרעך מיט'ן אויסערן-מיניסטער זאלעסקי וועגען זיין לעצטע רייזע איבער אייראפא און זיינע געשפרעכען מיט די מלוכה-מענער.

שמועסענדיג וועגען דער רעדע פון מיניסטער אויפ'ן באנקעט אין פאריז, האט דער מיניסטער געזאגט, אז אין זיין רעדע האט ער קודם-כל פעסטגעשטעלט, אז ווער עס רעדט וועגען א פרידליכער רעוויזיע פון די טראקטאטען איז פונקט אזוי, ווי ער וואלט גערעדט וועגען דעם מיט די געוועהר אין האנד. ווייטער האט דער מיניסטער דארט ערקלערט, אז ווער ס'האט אין האנד א גאראנטיע פאר'ן שלום, טאר ער זי נישט ארויסלאזען ביז ער וועט בעקומען אנדערע שלום גאראנטיעס.

דאס, וואס די דייטשע פרעסע האט געמאכט אזא טומעל צוליב דער רעדע, האט דער מיניסטער געזאגט' איז א בעווייז, אז אין דייטשלאנד איז נישט פערהאן קיין שטארקער ווילען צו דערהאלטען דעם שלום. איך וויל גלויבען, אז די קומענדיגע דייטשע רעגירונג וועט בעשטעהען פון מענשען, פאר וועלכע דאס דערהאלטען דעם שלום וועט זיין זייער פאליטישער קרעדא. זיי מוזען אבער וויסען, אז קיין שום רעגירונג איז נישט אויף אייביג און צוליב דעם מוזען די אינטערנאציאנאלע פערפליכטונגען האבען א רעכטליכע פארם.

דער מיניסטער האט ווייטער קאטעגאריש אפגעלייקענט די ידיעות פון די דייטשע צייטונגען, אז ער זאל זיך בעת זיין רייזע האבען ארויסגעזאגט נעגען דעם שלום-פארשלאג פון אמעריקאנישען מיניסטער קעלאג.

דאס געשפרעך איז דאן איבערגעגאנגען צו די פויליש-ליטווישע בעציהונגען. דער מיניסטער האט געזאגט, אז דער ראט פון העלקער-ליגע האט געזעהען דאס נישט-ענטשפרעכענדע פערהאלטען זיך פון דער ליטווישער רעגירונג. אלע האבען אויך אנערקענט, אז די פוילישע רעגירונג טוט אלץ, וואס ס'איז מעגליך, אנצוקניפען גוטע בעציהונגען מיט ליטע, בעת פון דער ליטווישער רעגירונג זעהט מען נישט דעם דאזיגען ווילען. איצט ווארטען מיר אויף פארשלאגען פון דער ליטווישער רעגירונג, וועלכע וועלען אנקומען אין חודש יוני, אויב נאר ס'וועט זיין מעגליך אנצונעהמען די פארשלאגען וועט פוילען תיכף אונטערשרייבען די ענטשפרעכענדע אפמאכען, אויב נישט, וועלען מיר זיך פערטראכטען, וואס ווייטער צו טון.

מארגען, דאנערשטאג, ד. 21-טען יוני 1928, פינקטליך האלב 9 אין אוונד

גראנדיעזע יודישע טעאטער=פארשטעלונג

לכבוד — דעם

„לעקסיקאן פון יודישען טעאטער"

יודיש טעאטער

אין זאל

פילהארמאניע

לאדז, נארוטאוויטש 20.

פראגראם:

1\.

„די ראל פון לאדז אין דער יוד. טעאטער=וועלט" (רעפעראט) רעד. י. אוגער

„טעאטער מיט א טראדיציע" (רעפעראט) יצחק קאצענעלזאן

„50 יאהר ליידען און פריידען פון יוד. טעאטער (רעפעראט) זלמן זילבערצווייג

2\.

„אין דער סאכע" פון אליקום צונזער — קאסטיומירטער כאר,

„היימע באבעלעך" פון אברהם גאלדפאדענ'ס „באבע יאכנע" — פ' בעזמאן

„מיר חסידימ'לעך" פון גאלדפאדענ'ס „קוני לעמעל" — קאסטיומירטער כאר,

„האצמאך'ס ליד" פון גאלדפאדענ'ס „באבע יאכנע" — א. פאליאקאוו,

„באבע יאכנע'ס ליד" פון אברהם גאלדפאדען — א. קאמפאניעיעץ,

„אין בית המקדש" פון גאלדפאדענ'ס „שולמית" — ה' בירנבוים,

„אין דער תפיסה" „ „בר כוכבא" — מ' אננא יאקובאוויטש.

3\.

„מן המצר" פון לאטיינער'ס „בלימעלע" מוזיק פון מאנולעסקא — ה' מאכאראווסקי,

„טראג דאס פעקעלע" פון גארדינ'ס „שייגע מרים" מוזיק פון מאנולעסקא — ה' באלבירסקי

„העלא לארז!" (א לעבעדיגער גרוס) — ה' סאלאמאן קוטשין,

„חאצקעל דראכמעס" מאנאלאג פון גארדינ'ס „גאט, מענש און טייוועל" — ה' סט. לאנדוי,

„דער לעצטער" פון פרץ הירשביין (דינה'ס מאנאלאג) — מ' שושנה,

„לאמיר מאכען א בייט" (מאדערנער קופלעט) — מ' בעטי קעניג,

„א גרוס פון רעווי=טעאטער „סמבטיון" אויסגעפיהרט דורך די דאמען זעווקינא און מאכאראווסקא און די ה"ה צוויליך און באלבירסקי.

אלע נומערן זענען אין גרים און קאסטיומען. ∴ מוזיקאלישע לייטונג ל. זעלמאן, טענץ איינשטודירט פון טאנץ-טייסטער ב. לייבאוויטש, אדמיניסטראטאר א. בעזמאן. ביהנע-לייטונג מאכאראווסקי, סופלארען וואלף|נייהויז און אייזענבערג. דירעקטאר פון אוונד: היימאן יאקובאוויטש.

צוליב דעם ריזיגען פראגראם וועט דער אנהויב זיין פינקטליך האלב 9 א זייגער אין אוונד. ∴ דער בילעטען-פארפערקויף קומט שוין פאר אין דער קאסע פון פילהארמאניע (נארוטאוויטש 20).

צו דער חתונה פון פרל.

חנה פריימאן

מיט ה' משה יצחק פאוולאווסקי

ווינשען פיל גליק און צופרידענהייט

מוטער, ברודער יוסף פריימאן און פרוי, שוועסטער און שוואגער פייגע לאה און נטע הובערמאן,

מחותן שמחה הובערמאן און פרוי.

די גריפע און „כרמל"=ווייך

פרעגט אייער דאקטאר און איהר וועט זיך איבערצייגען, אז

„כרמל"

איז אנ'אויסגעצייכנעטער מיטעל געגען דער גריפע.

שפאט ביליג!

גרויסער שטרימף=פערקויף

זיידען-פלאר, פילדעקאס, וואש-זיידע, פערשיידענע שקארפעטן, לעדערנע הענטקעס און זיידענע ווי אויך זעמטליכע גאלאנטעריע=ווארען עמפפעהלט צו קאנקורענץ-פרייזען דאס נייע רעפענסטע שטרימף= און גאלאנטעריע=געשעפט אויף

פאלודניאווא 15, פראנץ· גסין רב

געדענקט דעם אדרעס! רעיעלע בעהאנדלונג!

נייעס! פעלדבעטען נייעס!

מיט ספרענזשינעס

פון די נייעסטע ערפינדונגען מיט דער מארקע „Renoma" זאלט איהר אלע פאדערן.

הויפט=פערקויף אין דער טאפעציר=ווערקשטעל

5 J. JACHIMEK 5

STARY RYNEK

פאר די קוואליטעט — לאנגיעהריגע גאראנטיע!

Dr. .med.

E·Szereszewska

Wiśniowa góra, Willa Krenicera.

קינדער-קראנקהייטען.

נעמט אן פון 10—11 פריה און פון 4—5½ נאכמיטאג.

Dr. med.

NIEWIAŻSKI

Sienkiewicza 34

tel. 59-40.

נעמט אן פון 5—9 אוונט

דער פאמיליע הערשקאוויטש צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען זוהן

כלאונער

דריקט אויס דעם טיפסטען ביילייד

דוד וויגאדני.

לאָדז. 20 יוני 1928

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 20 יוני 1928

וואוהין פיהרט די יוד. „קאָלאָ"?

נאָך אַלעמען, וואָס איז פאָרגעקומען לעצטענס אין יודישען „קאָלאָ" און האָט ענדליך צוליב דעם פאָרשלאַג פון דעפּ. ראָזמאַרין דערפיהרט צו אַ ערלעדיגונג פון דעם כראָנישען קריזיס אין דער פראַגע פון אָנפיהרערשאַפט אין „קאָלאָ", איז די לאַגע נאָך נישט גאַנץ קלאָהר. לויט די ערשטע ידיעות האָט מען געמוזט אָנעהמען אַז עס איז געשאַפען געוואָרען אַ ריטליכע אָבגרענצונג פון פעראַנטוואָרטליכקייטען צווישען מעהרהייט און מינדערהייט, אַ פּאַרלאַמענטאַריש נאָרמאַלע און געזונדע סיטואַציע, ביי וועלכער די מעהרהייט רעגירט און די מינדערהייט קוקט קריטיש צו און וואַרט אָב דאָס גרייטע, נישט שטערענדיג די ענטוויקלונג לויט דעם פראָגראַם פון דער מעהרהייט, כדי אויפ' זגרונד פון די רעזולטאַטען צו ציהען קאָנסעקווענצען פאַר זיך אָדער נעגען דער מעהרהייט.

אָבער שוין באַלד די צווייטע ידיעה פון דעם זעלבען טאָג האָט געבראַכט אַנ'איבעראַשונג: די ידיעה וועגען אַ איינענער אָרגאַניזאַציע פון די מזרח־נאַליצישע רעפּוטאַטען (אָהן דר. טהאָן און דעם פערט־עטער פון „התאחרות") פון וועלכער עס איז שווער לעת עתה צו זעהן, צוליב וואָס מען שאַפט זי און וואָס עס זאָל דערפון ווערען, אַ שפּאַלטונג אין „קאָלאָ" בעדייט דאָס נישט, אָבער אַ דערלייכטערונג אין דער נאָרמאַליזירונג פון די פערהעלטנישען אין דער יודישער פּאָליטיק אויף דער באַזע פון רעגירענדער מעהרהייט און קריטיקירענדער מינדערהייט — אויך נישט.

פון צווישען דעם וואַלד פון ווערטער און אין ווערטער פערקלוירעטע אַרגומענטען וועגען די ציּלען און וועגען פון דער יודישער פּאָליטיק פיהרט די לעצטע ענטוויקלונג פון די פערהעלטנישען אין יודישען „קאָלאָ" אַרויס אויף דעם קלאָהרען וועג פון פאַקטען, וועלכע כאַראַקטעריזירען די שיטות פון ביידע צדדים בולט'ער ווי די רעדעס און צייטונגס־אַרטיקלען, וואָס ראָך אַנ'אַלט ווערטעל, אַז ווערטער זענען דערצו דאָ, כדי צו פערדעקען געדאַנקען. פאַקטען אָבער ענטפּלעקען געדאַנקען.

וועלכע געדאַנקען זענען עס, וואָס שטויסען זיך אַזוי שאַרף אָן?

די מעהרהייט פון „קאָלאָ" אונטער דער אָנפיהרונג פון דעפּ. גרינבוים איז אויף גרונד פון אַנ'אַנאַליז פון דער יודישער לאַגע אין פוילען וועלכע איז כאַראַקטעריזירט דורך אַ דערדריקענדער בעלאַסטונג פון יודישען שטייער־צאָהלער אין בודושעט פון איין זייט און דורך יעדען מאַנגעל פון אַ עקוויוואַלענט אין בודושעט פאַר יודישע צוועקען פון דער אַנדערער זייט, געקומען צו דעם בעשלוס צו שטימען נעגען בודושעט אַלס צייכען פון פּראָטעסט נעגען דער לאַגע, דער בודושעט איז אין אַ יעדער מלוכה דער אויסדרוק פון דער רעגירונגס־פּאָליטיק. די הכנסה־זייט פונ'ם בודושעט רעדט קלאָהרע ווערטער וועגען דעם, וועלכע בעפעלקערונגס־קלאַסען ווערען אַלס פּאָליטיש־שוואַכע אַמ־מייסטען בעלאַסטעט און די הוצאות־זייט פון בודושעט לאָזט נישט איבער קיין שום ספק איבער דעם, וועלכע בעפעלקערונגס־קלאַסען עס ציהען דעם גרעסטען נוצען פון די הכנסות.

אונזער בודושעט איז אויפגעבויט אין דער הכנסה־זייט אויף דער יודישער שטייער־משא, אונטער וועלכער די יודישע בעפעלקערונג פאַלט צוזאַמען. אמת די רעגירונג האָט אַריינגעבראַכט שטייער־פאָרשלאַגען, וועלכע האַלטען אַ טייל פון דער לאַסט מסוגל געוואָרען איבערצוּוואַרפען אויף די פויערים און די פאָרשלאַגען זענען פון דער סיים־מעהרהייט אָבגעוואָרפען געוואָרען. אָבער וואָס זאָגט די הוצאות־זייט פון בודושעט? דווקא יענע קרייזען פון דער בעפעלקערונג, וואָס האָבען דעם כח נישט צו לאָזען זיך מיט שטייערן בעלאַסטען ווערען אין איהם פערזאָרגט מיט אַלע זייערע ספּעציעלע בעדערפעניסען פון די יודישע שטייער־געלדער און פאַר יודישע צוועקען ווערט געגעבען כמעט נאָרנישט, אַזאַ לעכערליכער סכום, אַז ער איז איי־גענטליך אַ בעליידיגונג און ווייניגער ווי גאָר נישט. דער צוזאַמענשטעל פון הכנסות און הוצאות אין בודושעט כאַראַקטעריזירט די היינטיגע לאַגע פון די יודען אין פוילען. זיכער איז נישט אין אַלעמען שולדיג די רעגירונג, אָבער אין דער גאַנצער זעלט ווערט די שטעלונג פון פּאָליטישע פּאַרטייען פּרעציזירט נעגענאיבער דער רעגירונג, ווייל זי איז פאָרמעל פעראַנטוואָרטליך. בפרט אונזער רעגירונג אין אַ שטאַרקע רעגירונג, וואָס זי ווייל דווקא נישט, געשעהט טאַקי נישט און וואָס זי ווייל דווקא יאָ, זעצט זי דורך. ווי אַזוי ברענגט מען עס דער רעגירונג געגענאיבער צום אויסדרוק, אַז די לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג איז אַ זעהר שווערע, ווי אַזוי צווינגט מען די רעגירונג, אַז זי זאָל נישט איבערזעהען דאָס יודישע פּראָבלעם אין זיין גאַנצער טראַגיק? די רעגירונג האָט דאָך געגוג ראגות אויף דעם קאָפּ און זוכט זעלבסטפערשטענדליך אויסצומיידען שווערינקייטען. אַליין וועט זי זיך קיין שווערינקייטען נישט מאַכען און אויב זי זעהט, אַז ביי די יודען קומט זי אָפּ מיט אַ פּאָר קלאַגעס, פון וועלכע די יודישע פערטרעטערשאַפט ציהט אָבער נישט קיין שום קאָנסעקווענצען, איז פאַר איהר די יודישע פּראַגע קיין שווערינקייט נישט. זי לאָזט זי שטעהן און וועגדט איהר אויפמערקזאַמקייט צו די פאַר איהר שווערערע פּראָבלעמען. פאַר אונז אָבער בעדייט דאָס קיין לעזונג נישט פון דער שווערער יודישער לאַגע. פון דעם שטאַנדפּונקט איז אַרויסגעגאַנגען די מעהרהייט פון „קאָלאָ", נישט דורך ווערטער, וועלכע פערקלינגען און וואָס אָפטער זיי ווערען איבערגעחזר'ט אָהן אַ יעדען נאָכדרוק פון אַ טאַט פון דער אָבשטימונג, דאָס ווענינער הירקען זיי, נאָר דורך דעם פּאַרלאַמענטאַרישען מאַכט־מיטעל פון שטימצעטעל, וועלכער איז אַ ממשות'דיגער פאַקט צו געבען דער רעגירונג דייטליך צו דערקענען אונזער קלאַגע און אונזער פאָדערונג. די מעהרהייט האָט דערפאַר בעשלאָסען צו שטימען געגנע בודושעט.

און די מינדערהייט? וואָס אַנבעלאַנגט דער אַנאַליז פון דער יודישער לאַגע איז זי לויט איהר ערקלערונג פולקאָם מסכים מיט דער שטעלונג פון דער מעהרהייט. פון די זעלבע פּאָראויסזעצונגען אַרויסגעהענדיג קומט זי דאָך צו אַ אַנדערען רעזולטאַט, וואָס איז דאָס פאַר אַ רעזולטאַט? פאָרצוּברענגען אַלע קלאַגעס, אויסגיסען — ווי מען זאָגט — דאָס האַרץ פאַר דער רעגירונג און צום סוף אָבער אָבהאַלטען זיך פון דער אָפּשטימונג. פאַר אַ רעגירונג, געגען וועלכער מען האָט אַזוי פיל קלאַגעס ווייל די מינדערהייט נישט שטימען, געגען דער רעגירונג, כאָטש מען האָט געגען איהר אַזוי פיל קלאַגעס — אויך נישט. הלמאי וואָס? די לאַגע איז געגליכען צו אַ וואָגען, וואָס ווערט געשלעפּט פון צוויי זייטען. ער שטעהט אויפ'ן אַנ'אָרט און ריהרט זיך נישט. גלייך צו דעם ריטשען ווערטעל: „צוויי הערצען, אַך, אין איינער ברוסט"... גלייכצייטיג אי יאָ, אי ניין. בסך הכל: נישט יאָ און נישט ניין.

די יודישע בעפעלקערונג אָבער מוז דאָך ווי־סען, וואוהין מען פיהרט זי.

דר. אברהם אינזלער.

ערעפענונג פון דייטשעז רייכסטאג.

טיפּען, בילדער און איינדרוקען.

זיי וועלען אַרויסטרעטען, צי נישט?

ווער „זיי" איז קלאָר: די קאָמוניסטען. „אַרויסטרעטען" — דאָס הייסט מאַכען אַ סקאַנדאַל. — דאָס איז אויך קלאָר.

און דאָס איז די פראַגע: צי וועלען די קאָמוניסטען אין רייכסטאַג (דעם פערטען פון זייט דער דייטשער רעפּובליק) מאַכען אַ סקאַנדאַל, ווי זיי האָבען עס די טעג געמאַכט אין פּרייסישען לאַנדטאַג, צי נישט?

די רעכטע האָבען איראָניש איבערגעגעבען אין די קולואַרען „אַ בעשטימטע" אינפאָרמאַציע: מיט די קאָמוניסטען איז מען געקומען צו אַ הסכם — קיין סקאַנדאַל וועט נישט זיין. די לינקע לאַכען: וואָס־זשע וועלען מיר זיי געבען פאַר'ן נוטען אויפפיהרען זיך? מיר זענען דאָך נישט פון קרעמל. דאָרט האָט מען זיי אַסיגנירט אַ מאַרק פאַר אַ וועהלער־שטימע, — דריי מיליאָן מאַרק — דריי מיליאָן שטימען און וואָס קענען מיר פאָרלעגען?

און אַזוי עפענט זיך טאַקע די זיצונג ביי אַ פולער אונוויסענהייט: זיי וועלען אַרויסטרעטען, צי נישט?

עס זענען געווען ערנסטע מאָטיווען צו מיינען, אַז זיי וועלען נישט אַרויסטרעטען: דעם רעפּוטאַט פון לאַנדטאַג־קאַספער (איצט אַ קאָמוניסט און ערשט נישט לאַנג אַ מאָנאַרכיסט) האָט מען בעשטראָפט מיט דריי טויזענד מאַרק נישט אויסצאָהלען די רעפּוטאַטען־דיעטע און צוגענומען ביי איהם דעם באַהן־בילעט.

די שטראָף איז אַ מעהר זיכערע, ווי אַ „מאָראַלישע אויפוויקונג" אָדער אַפילו אַ „צווישען פראַקציאָנעלע פערשטענדיגונג".

* * *

די רעפּוטאַטען האָבען אויך מורא געהאַט, אַז אין פאַל פון אַ סקאַנדאַל וועט זיך דער פאָרזיצער דער 82־יעהריגער סאָציאַליסטישער רעפּוטאַט באָק קיין עצה נישט קענען געבען.

עס איז אָבער ווערט אָנצוקוקען דעם „אַלטעטשקען" באָק, אַ געוועזענעם איינפאַכען אַרבייטער: אַ הויכער, ברייט ביינינער, אימפּאָזאַנטער מענש, מיט אַ פּראַכטפולען גרויען קאָפּ האָר, שעהנע וואָנסען, מיט אַ פּנים פון אַנ'ענגלישען לאָרד פון דער ליבעראַלער פּאַרטיי. עס ליגט אויף איהם ווי אויסגענאָסען דער שוואַרצער סורדוט. ער האַלט פעסט די האַנד אויפ'ן פּאָרזיצענדער־גלעקעל, און דאָס קול זיינס קלינגט דייטליך און קלאָר: ביי דער שלעכטער אַקוסטיק פון פּאַרלאַמענט־זאַל הערט מען יעדעס וואָרט אַפילו אויף דער פּרעסע־טריבונע, וועלכע איז ווייט פון דעם פּאָרזיצענדערס פּלאַץ.

דאָס פערשטאַרקען זיך פון לינקען פליגעל און פעראָפּשוואַכונג פון דעם רעכטען האָט זיך אָפּגערופען אויף דעם בעזעצען פון די רעפּוטאַטען־פּלעצער: די קאָמוניסטען האָבען בעזעצט נישט נאָר דעם גאַנצען עקסטרעם לינקען סעקטאָר, נאָר האָבען אויך פערכאַפּט צוויי בענק הינטער די סאָציאַל־דעמאָקראַטען. די סאָציאַליסטען האָבען אָפּגעשטופּט די דעמאָקראַטען רעכטס אויף דעם שכנות'דיגען סעקטאָר און אין די שיטערע רעמאָקראַטישע רייהען האָט זיך אַריינגעשניטען דער קאַטוילישער צענטער.

אויף דער צווייטער באַנק, הינטערען לידער פון די רעמאָקראַטען — ד"ר קאָך און אין איין רייהע מיט'ן רעדאַקטאָר פון דער „פאָסישער ציי־טונג" געאָרג בערנהאַרדט — זיצט פערטיפּט אין אַ צייטונג. דער צענטרום־פיהרער — אַ מענש, מיט אַ שניי־ווייסער באָרד און זעהט אויס מיט אַ צעהן יאָהר עלטער פון באָק'ן.

אויף דער צווייטער באַנק פון סאָציאַליסטישען סעקטאָר זיצען אויך אין איין רייהע הערמאַן מילער, לעבע און ריטמאַן (נאָר וואָס אויסגעוועהלט אַלס איינער פון די פאָרזיצער פון דער פראַקציע).

הערמאַן מילער — אַ גרויסער שווערער, ברייט פּלייציגער, זיינע פיס איז אונטער די בענק ענג, האָט ער זיי אַרויסגעשטעלט אין דורכגאַנג.

אין דעם שכנ'ישען סעקטאָר, אויף דער ערשטער באַנק, ציינענט זיך אויס דער גרויער געקרייזעלטער קאָפּ פון סעווערינג.

דער איינפלוס־פולסטער לייטער פון דער פּאַרטיי — דער הויפּט־רעדאַקטאָר פון „פאָרווערטס" שטאַמפּפער, זיצט, ווי פריהער, ערגעץ ווייט: ווי אין דער פּאַרטיי, אַזוי אויך אין רייכסטאַג האָט ער נישט ליב אַרויסצוקריכען פאָראויס.

דער סאָציאַליסט ברייטשייד זיצט, ווי פריהער, נישט אויף איין אָרט: ער געהט פון באַנק צו באַנק, פערלעגט די פינגער אין די קעשענעס פונ'ם זשילעט.

ביים דורכגאַנג אין איין רייהע מיט ד"ר קאָך זיצט ד"ר מאַרקס, פאָרענט פון זיין פראַקציע. פון אויבען אָן זעהט מען עפּעס גאָר דייטליך ווי עס טוישט זיך דער אינטערעס צו מענשען: מיט מאַרקס'ען אינטערעסירט מען זיך שוין נישט.

„ערלעדיגט" ווי עס זאָגען די דייטשען. וועמען אינטערעסירט דער נעכטיגער טאָג? אפשר דעם היסטאָריקער פון רייכסטאַג. דער רייכסטאַג איז נישט קיין אַרכיוו: דאָ לעבט אַלץ מיט'ן מאָרגענדיגען טאָג.

אַ גאַנץ זויערע מינע האָט דער נאַציאָנאַליסט גראַף וועסטאַרפּ. ערשט נישט לאַנג האָט ער שטאָלץ געלייענט די דעקלאַראַציע אין נאָמען פון דער רעגירענדער מעהרהייט. איצט — איז ער אין דער אָפּאָזיציע. נאָר דאָס איז נאָך אַ האַלבע צרה: מען זאָגט, אַז ער וועט אַרויספאַלען, אַלס לידער פון זיין איינענער פּאַרטיי. דאָס איז ערגער. וועסטאַרפּ — איז אַ טרוקענער מענש מיט אַ נישט נאַריש נאָר גאוה'דיג פּנים, נישט קיין שלעכטער פּובליציסט, אויך אַ בעל־גאוה'דיגער אין זיין סטיל. אָבער היינט זעהט מען ביי איהם נישט די גאוה'דיגקייט.

אויפ'ן רעכטען פלאַנק זעהט מען נישט די העלדען פון דער מלחמה: דעם אַרמיראַל טירפּיץ מיט'ן גרויסען פּליך און גראַנדיעזע גרויע באַקענבערד, גענעראַל לודענדאָרף מיט'ן פּנים פון אַן־אייביג בייזען פעלדפעבעל. אויך אויסגעוועפּט. און מיט איהם דער בעוואוסטער דייטשער אַנטיסעמיט גרעפע. אָהן איהם וועט זיין לאַנגווייליג אין רייטשען רייכסטאַג: דאָס איז געווען זעהר אַ בעקוועמער מענש — ווען ער האָט גערערט, זענען אַלע געגאַנגען אין בופעט טרינקען קאַווע.

אָבער וואָס פאַר אַ חורבן עס איז אין די קאָמוניסטישע רייהען! נישטאָ רוט פּישער, נישטאָ אורבענס און נישט פּראָפעסאָר קאָרש... זיי זענען אַלע געוואָרען פערדעטער פונ'ם אַרבייטער־קלאַס: טראָצקיסטען.

דערפאַר אָבער האָבען די „קאָמוניסטען איינע פון די מאַלערהאַפסטע פיגורען אין רייכסטאַג. דער דייטשער רייכסטאַג איז נישט דער פראַנצויזישער: ער קען זיך נישט בעריהמען מיט די עקזאָטישע פיגורען פון די הייסע קאָלאָניעס. די דייטשען זענען אַלע אין שטרענגע אַנצוגען, קאָרעקט און... פּלוצים — אַ בלויע בלוזע מיט אַ פינף־עקיגען שטערן, אויף דעם אַרבעל אַ רויטע באַנד, דער האַלז — ספּאָרטמעניש ענטבלויזט, אויף די פיס — וויקעלבענדער. אַליין איז דער העלד פון מיטעלען וואוקס, ברייט־פּלייציג, ברייטברוסטיג, מיט אַ מעכטיג קול. ביים אויסרופען די רעפּוטאַטען האָט ער דריי מאָל נאָכאַנאַנד פערהילכט דעם זאַל מיט זיין: „ראַ, ראַ, ראַ"

דער ביינאָמען — לעאָו. עס האָט זיך נאָך נישט געעפענט דער רייכסטאַג און ער איז שוין אַ בעריהמטהייט: אין לאַנדטאַג האָט ער פון דער לאַשע אָנגעפיהרט מיט'ן סקאַנדאַל. ווי אַ דיריגענט

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

ווי לעבען די יודען אין דרום - אפריקע.

ריגע. (יט"אַ). די טעג האָט ריגע בעזוכט דער פאָרזיצער פון דרום - אַפריקאַנישען „אָרט" ה' ליפּוואָרט, אַ בעקאַנטער יודישער געזעלשאַפטליכער טוער. אויף אַ ספּעציעלער זיצונג פון ריגער קאָמיטעט „אָרט", האָט ה' ליפּוואָרט, אינפאָרמירט די אָנוועזענדע מיט דער טעטיגקייט פון די „אָרט"-אַנשטאַלטען אין דרום - אַפריקע און בכלל וועגען דעם קולטורעלען און עקאָנאָמישען לעבען פון דעם יודישען קיבוץ אין די אַפריקאַנער לענדער.

די עמיגראַציע קיין דרום - אַפריקע האָט ה' ליפּוואָרט ערקלערט, האָט זיך אָנגעהויבען אין די אַכציגער יאָהרען פון פאָריגען יאָהרהונדערט, אין דער צייט פון יודישע פּאָגראָמען, בעת דער הערשאַפט פון אַלעקסאַנדער דעם דריטען. די ערשטע צייטען פלעגען די יודען פאָהרען קיין דרום-אַפריקע „מאַכען עטליכע פונט" און דערנאָך פערלאָזען דאָס לאַנד, אָבער זייענדיג אין אַ פרייע מדינה אונטער פרייע בעדינגונגען האָבען זיי זיך נישט געקענט צוריק צוגעוואוינען צו דעם לעבען אין רוסלאַנד און פלעגען אין אַ געוויסער צייט אַרום פונדאַמענט עמיגרירען און שוין אויף שטענדיג בלייבען אין אַפריקע.

לעת - עתה געפינען זיך אין דרום - אַפריקע 72,000 יודען. פון דער צאָהל זענען 60,000 געקומען הויפּטזעכליך פון ליטע און די אַנדערע באַלטישע מלוכות. די איבעריגע שטאַמען פון פוילען, דייטשלאַנד און גאַליציען. די מאַטעריעלע לאַגע פון די יודען איז אַ בעפרידיגענדע. דער גרעסטער פּראָצענט פערנעהמט זיך מיט מסחר. עס זענען אויך פערהאַן צווישען יודען אַזעלכע, וואָס פערנעהמען זיך מיט לאַנדווירטשאַפט. דער „קאַרטאָפעל-קעניג", פון דרום-אַפריקע איז אַ יוד מיט'ן נאָמען לוריע. דאָס רוב קאַרטאָפעל, וואָס ווערט עקספּאָרטירט אין די שכנות'דיגע לענדער, שטאַמט פון זיינע לאַנדווירטשאַפטליכע פערמעס. דער „קעניג" פון קוקורוזע איז אויך אַ יוד — לאַזאַריוס.

דאָס קולטורעלע לעבען פון די דרום-אַמעריקאַנישע יודען שטעהט נאָך עד-היום אויף אַ נידעריגער מדרגה. דאָס דערקלערט זיך דערמיט, וואָס די פריהערדיגע יודישע עמיגראַנטען האָבען כמעט נישט קיין בילדונג. דער יונגער דור איז אינגאַנצען אַסימילירט געוואָרען און אינטערעסירט זיך נישט מיט יודישע ענינים. זיין שפּראַך איז ענגליש. די בילדונג בעקומט ער אין די ענגלישע סעמינאַרען און געפינט זיך בכלל אונטער דער השפּעה פון דער ענגלישער קולטור. די דרום-אַפריקאַנישע יודען פערגעסען נישט די נויטען פון זייערע אייראָפּעאישע קרובים. אין די צייטען פון די פּאָגראָמען אויף אוקראַינע האָבען זיי צו־נויפגעזאַמעלט אַ הילפס פאָנד פון 6 מיליאָן פונט. גרויסע סומען ווערען אויך געזאַמעלט פאַר ציוניסטישע צוועקען.

פּרעזידענט מאַסאַריק

וועגען זעלבסטפערוואַלטונג און די מינדערהייטען.

בריןָ, (י.ט.א.) בעת זיין בעזוך אין טרעביטש, האָט פּרעזידענט מאַסאַריק, ענטפערענדיג אויף די בעגריסונגען, ערקלערט צווישען אַנדערען פאָלגענדעס: „איך בין אַ פריינד פון דער זעלבסטפערוואַלטונג. דורך איהר ווערט פערפאָלקאָמט די דעמאָקראַטיע, און אויך אַלע מינדערהייטס-פּראָבלעמען קענען געלעזט ווערען דורך אַנ'ענטשפּרעכענדער רעגירונג פון דער זעלבסטפערוואַלטונג בעטייליגען זיך אַלע בירגער אין דער מלוכה-פערוואַלטונג און ווייזען אַרויס זייער בילדונג און פּאָליטישע רייפקייט. עס איז קלאָר, אַז אַ פּאָרבעדינג פון דער זעלבסטפערוואַלטונג איז אַ לאָיאַלע בעציהונג צו דער רעפּובליק".

ענטדעקט אַ רייה צעמענט = גרובען אויפ'ן שטח פון די יודישע קאָלאָניעס אין אוקראַינע.

מאָסקווע, (י.ט.אַ.) די קאָמיסיע, וואָס האָט לויט'ן אויפטראַג פון „אָרט" בערייזט די יודישע קאָלאָניעס אויף אוקראַינע און אונטערזוכט דעם גאַנצען געגענד, האָט ענטדעקט נישט ווייט פון קאַלינין דאָרף (אַמאָל שדה-מנוחה), וואו עס געפינט זיך דער צענטער פון אויטאָנאָמען יודישען ראַיאָן, זעהר רייכע גרובען פון ביטע—קאַלק און מערגעל. ווי עס שטעלען פעסט פאַכלייט. וועט אַ פאַבריק, וואָס וועט דאָרט געבויט ווערען, קענען פּראָדוצירען צעמענט אין דער ווערט פון 1 מיליאָן דאָלאַר אַ יאָהר און בעזאָרגען מיט צעמענט גאַנץ אוקראַינע. די צעמענט-פאַבריק וואָלט געקענט בעשעפטיגען העכער 400 אַרבייטער.

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

20 מיטוואָך — ב׳ תמוז תרפ״ח

יוני

זון־אויפגאַנג 3.18

זון־אונטערגאַנג 7.59

פאָבאָר פון יאהרגאַנג 1907.

(מ) מאָרגען דעם 21. יוני קומט פאָר אין לאָדז דער פאָבאָר פון די יונגעלייט, וועלכע זענען געבוירען אין יאָהר 1907 און די יאָהרגענג 1883 ביז 1904, וועלכע זענען נאָך ביז איצט נישט געשטאַנען פאַר קיין פאָבאָר־קאָמיסיע; די מיט „אַדראָטשעניעס" פון 1905 און 1906, ווי אויך די פרייוויליגע פון די יאָהרגענג 1908, 1909 און 1910.

מאָרגען דאַרפען זיך פאַר דער קאָמיסיע נומער 1 (פּאָמאָרסקאַ 18) שטעלען די יונגעלייט פון 1907, וועלכע וואוינען אין 8־טען קאָמיסאַריאַט און וועמענס פאַמיליען־נעמען ס׳הויבען זיך אָן מיט די אותיות K פון Kal ביז Kub.

אין דער פאָבאָר־קאָמיסיע נומער 2, (אַגראַראָווא 34) דאַרף זיך מאָרגען שטעלען די געבוירענע אין 1906, וועלכע האָבען „אַדראָטשעניעס" פון אַרטי־קעל 35b, צייטווייליג נישט פעהיגע וואוינען אין 10־טען קאָמיסאַריאַט אויף די אותיות: R, S, T, W, Z, Ż.

און פון 13־טען קאָמיסאַריאַט אויף די אותיות: A, B, C, D, E, F, G, H, Ch, I.

צו דער פאָבאָר־קאָמיסיע נומער 3 (זאַקאָנטנא 82) דאַרפען זיך מאָרגען שטעלען אַלע געבוירענע אין 1907, וועלכע וואוינען אין 7. פּאָליציי־קאָמי־סאַריאַט אויף די אותיות: פון S, T, U, ביז W.

די אויבענדערמאָהנטע דאַרפען זיך שטעלען פּינקטליך 8 אַ זייגער מיט פּערזענליכע דאָקומענטען.

שלעכטע לאַגע פון די גייסטיגע אַרבייטסלאָזע.

(ב) צום שטאָט־פּרעזידענט ששמיענצקי איז געקומען אַ דעלעגאַציע פון גייסטיגע אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָט איהם דערלאַנגט אַ מעמאָריאַל, אין וועלכען עס רעדט זיך וועגען 244 גייסטיגע אַר־בייטער, וועלכע זענען געבליבען אָהן שום מיט־לען צום לעבען און אָהן אַ וואוינונג, ווייל זיי האָבען נישט צו צאָהלען קיין דירה־געלט.

דער פּרעזידענט האָט זיך פּעראינטערעסירט מיט דער לאַגע פון די אַרבייטסלאָזע און האָט צוגעזאָגט די דערמאָהנטע אַרבייטער אַרויסצוגעבען אומזיסטע מיטאָגען אין דער שטאָטישער גאַרקיך, ווי אויך די, וועלכע געפינען זיך אין אַ זעהר קריטישער לאַגע, צו פערשאַפען אַרבייט און צו פערשטענדיגען זיך מיט׳ן מאַגיסטראַט, וועגען אַרויסגעבען אומזיסטע אָנבייסען׳ס, נאַכט־עסענס און מלבושים פאַר די דערמאָהנטע אַרבייטסלאָזע.

די הוספה־פאָדערונגען פון די קראַנקען־קאַסע־דאָקטוירים.

(ט) בשעתו האָבען מיר מיטגעטיילט, אַז די דאָקטוירים פון דער קראַנקען־קאַסע האָבען אַרויס־געשטעלט אַ הוספה־פאָדערונג פון 25 פּראָצענט, ווי מיר דערוויסען זיך, האָט די פערוואַלטונג פון דער קראַנקען־קאַסע דירעקט אָנגעהויבען צו אונ־טערהאַנדלען מיט די דאָקטוירים, כדי נישט צו דערלאָזען צו אַנ׳עווענטועלען קאָנפליקט.

די טעקסטיל־מייסטער ווילען אויך די הוספה.

(ב) גלייכצייטיג מיט די טעקסטיל־אַרבייטער זענען אַרויסגעטרעטען מיט אַ הוספה־פאָדערונג אויך די פאַבריק־מייסטערס.

אַלס ענטפער האָבען די אינדוסטריעלער ער־קלערט, אַז זיי וועלען רופען די פאָרשטעהער פון די פאַבריק־מייסטערס אויף אַ קאָנפערענץ אין אָנ־הויב יוני.

דערווייל איז שוין אונטערגעשריבען געוואָרען דער אָבמאַך מיט די טעקסטיל־אַרבייטער, עס איז שוין די צווייטע העלפט יוני און די אינדוסטריע־לער רופען נישט אויף קיין קאָנפערענץ.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט רופען די פאַבריק־מייסטערס אַנ׳אַלגעמיינע פערזאַמלונג, וואו ס׳דאַרף בעהאַנדעלט ווערען די ווייטערדיגע טאַקטיק אין דער אַקציע.

ווייטערדיגע פּרטים וועגען די פערפאָלגונגען אויף די יודישע סוחרים אויף שייבלער׳ס מאַרק.

(ז) דאָס, וואָס מיר האָבען אין אונזער נעכ־טיגען נומער געשריבען וועגען די יודישע גרינס און געמיזע־הענדלער אויף שייבלער׳ס ראַיאָן, איז אויך נוגע די איבריגע טאָרג־שטעהערס פון יענעם מאַרק. די גמיזע־הענדלער זענען אַזוי־צו־זאָגען איינ־געבוירענע, ד״ה מענשען וועלכע כמעט אַלע וואוינען אויף שייבלער׳ס מאַרק און יעדער קען זיי און, ווי עס זאָל נישט זיין, געפינען זיך פון צייט־צו־צייט נאָך אָרנטליכע קריסטליכע שכנים, וואָס נעהמען זיך אָן זייער קשיורע, די טאָרג־שטעהער אָבער וועלכע וואוינען אין שטאָדט און קומען נאָר אויפ׳ן מאַרק דינסטאָג און פרייטאָג, ווען ס׳געהט אָן דער יריד, זענען ממש אונטערגעוואָרפען די קאַפּריזען פון די כוליגאַנעס, וואָס פיהרען אָן מיט דער „ריינינונגס־פּאָליטיק".

די ריינינונגס־פּאָליטיק, לגבי די יודישע טאָרג־שטעהער אויף שייבלער׳ס מאַרק געהט שוין אָהן העכער אַ יאָהר צייט, אָבער קיינמאָל האָט זי נישט אָנגענומען אַזעלכע דראָהענדע פאָרמען. זי יעצט, לא די, וואָס זיי ווערען אַראָבגעיאָגט פון זייערע ער־טער, אויף וועלכע זיי זענען געשטאַנען במשך פון 10, 15 יאָהר און לענגער, וואָס מ׳לאָזט צו זיי נישט צו קיין קריסטליכען, אפילו נישט קיין יודישען קונה, וואָס מ׳קויפט זיי כסדר אויס, וואָס נאָר זיי זאָלען נישט האַנדלען — ווערען זיי נאָך געשלאָגען מכות־רצח און ס׳וואָלט געווען אַ יושר, אַז די יודישע געזעלשאַפט זאָל זיך נעהנטער בעקענען מיט דעם ענין, כדי איינמאָל פאַר אַלע מאָל, אַ סוף צו מאַכען צו די מעשים תעתועים, וועלכע קומען פאָר אויף יענעם מאַרק און כדי די מעשים בולט צו אילוס־טרירען, וועלען מיר דאָ ברענגען איינגע פאַקטען, וואָס בעגלויבטע מענשען דערצעהלען אונז:

דער פאָרזיצער פון דער סעקציע טאָרג־שטעהער ביי דער קליינהענדלער צענטראַלע ה׳ מ. מינץ דערצעהלט אונז אָט וואָס:

דרעהט זיך אַרום אויפ׳ן מאַרק אַ גרויסער, אומגעלומפּערטער גוי מיט צוויי שפּיציגע וואָנסעס, אַ געוויסער סטאַניסלאַוו קיאַן פון שענקעוויטשאַ 54, דרעהט ער זיך אַרום מיט אַ האַמער אין איין האַנד און מיט אַ שטיק אייזען אין דער צווייטער האַנד, נאָך איהם שאַרט זיך נאָך אַהאָפּטע קריעה־פּליעה, פון די טיפּישע פאָרשטערט־באַנדיטען, שטעלט זיך דער זעהר געעהרטער פּאַטריאָט קיאַן אָפּ און קוקט זיך אַרום פון וואַנען אָנצוהויבען דעם היילִיגען קאַמף. פאַלט זיין אויג אויף דער בויד פון אַ געוויסען זעליג ראָזענבלום. געהט ער צו צו איהם:

— אַ סוף, יודעל, רוק זיך ווייטער מיט דיין בויד; דאָ אויף דעם אָרט דאַרפען קומען אייגענע מענשען...

— סטייטש, — פרובט ה׳ ראָזענבלום בעטען, — איך שטעה שוין דאָ דאָס עלפטע יאָהר, צאָהל „פּלאַצאָווע" און די ווילסט דווקא שטעהן — שטעל זיך אָט דאָרט, פערהאַנגען נאָך גענוג פּלאַץ פאַר אונז ביידען.

קיאַן הערט שוין אָבער נישט ראָזענבלום׳ס טענות, — קיאַן האָט אין איין האַנד אַ האַמער, אין דער צווייטער אַ שטיק אייזען, ברויך ער זיך דאָס מויל נישט קאַליע־צו־מאַכען און אין רעזולטאַט פון דער מיינונגס־אויסטויש, ליגט שוין ה׳ ראָזענבלום אויף דער ערד, די בויד איז שוין אומגעוואָרפען, און די רעשטלעך שירצען־צייג און קליידער־צייג פליהען אין אַלע זייטען און אַביסעל הערט טאַקי פערשוואונדען אויך...

אַ צווייטער פאַקט:

פרוי חיה רבקה וואָלקאָוויטש שטעהט אויפ׳ן מאַרק שוין דאָס נײַנטע יאָהר, געבען איהר שטעהט אַ קריסט מיט זיין סחורה, דאַרף גאָס תּלפען, אַז אַ קונה, וואָס האָט נישט געקענט משות ווערען אין דער קריסטליכער בויד, איז צוגעקומען צו פרוי וואָלקאָוויטש, דאָס געפעלט אָבער נישט דעם ה׳ קיאַן, וועלכער האָט אַ וואַכזאַם אויג און האָט ליב זיינע יודעלעך צו האַלטען קורץ. געהט ער צו, צו דער וואָלקאָוויטש:

— וואָס האָסטו דאָ צו זוכען?

פערשטעהט פרוי וואָלקאָוויטש נישט די פילאָ־זאָפישע פראַגע און קיאַן האָט זיך פיינט צו צער־מאָניעווען, בעקומט שוין פרוי וואָלקאָוויטש מיט אַנ׳ אייזען איבער׳ן קאָפּ און די בויד בעקומט פליגלען, און אַז דער פאָרזיצענדער ה׳ מענדעל מינץ פרובט ביי איהם אינטערווענירען און דערמאָהנט איהם וועגען אַזעלכע זאַכען, ווי יושר, רחמנות א. ד. גל. פערענטפערט זיך ה׳ קיאַן אַז „דאָ אין פּוילען, פאַר וועלכען ער, זיינע זיידעס און עלטער־זיידעס האָבען זייער בלוט פערגאָסען, וועט ער נישט לאָזען אַרומ־דרעהען קיין יודען", די יודען, זאָגט דער גרויסער פּאַטריאָט, קענען פאָהרען קיין פּאַלעסטינע, און טאָמער, זאָגט ער, וועלען זיי בשום־אופן נישט אַרויס פון פּוילען, וועט ער אַליין, מיט זיינע פּאַטריאָטישע הענד, אַלע אויסשחט׳ן. און, אַז ה׳ קיאַן זאָגט, מעג מען איהם גלויבען, הייל, אויב נישט, וואָס דען האָט ער געהאַט צום ה׳ גרינשטיין, וועלכער האָט נישט קיין בויד אויפ׳ן מאַרק, האַנדלען אויפ׳ן מאַרק, האַנדעלט ער נישט, נאָר גלאַט אַ יוד, אַנ׳אַרימאַן, וואָס איז געגאַנגען איבער׳ן מאַרק און זיך געטראָפען פּנים־אל־פּנים מיט דעם ה׳ קיאַן, טאַ פאַרוואָס איז איהם געקומען אַ קלאַפּ מיט׳ן האַמער אין פּנים אַריין, אַז ער זאָל צוויי צייהן פערלירען?!...

פרוכט פון פערבאָטענער ליבע און פערטוישטע קינדער

א העכסט—סענסאַציאָנעל שפּאַנענדע פּאַסירונג.

חטאת נעורים דאַרף מען מוחל זיין. זאָלען מיר דעריבער מוחל זיין קובא וועל יעקב ב. מיט זיין יעטי וועל יוכבר, וועלכע האָבען זיך אַזוי שטאַרק געליבט, אַז די פרוכט פון זייער ליבע האָט זיך בעוויזען ביי זיי נאָך פאַר דער חתונה.

דאָס איז געווען אין יאָהר 1910 און טאַטע מאַמע פון ביידע צדדים האָבען דעמאָלס וועקטען געקעהרט; די פּנים׳ער פאַר חרפה בעגראָבען און נישט געוואוסט, וואָס פאַר אַנ׳עצה זיך צו געבען מיט דער גרויסער בושה, יעקב ב. האָט אויך געהאַט גרויס עגמת נפש פון דער פּאַסירונג, אָבער זיין יוכבר, האָט ער נישט פערלאָזען און נעגאַנגען מיט איהר צו דער חופּה כדת משה וישראל, דריי חדשים נאָך דער חתונה איז געבוירען געוואָרען אַ יונגעלע, וועלכען מ׳האָט עס מל גע־ווען און קיינעם דערפון נישט דערצעהלט, דאָס יונגע פּאָרפאָלק האָט אָבער נישט געקענט פער־טראָגען אַ לעבען פון חרפה, פערשטויסען פון בעקאַנטע און קרובים, און בעשלאָסען אַוועקצו־פאָהרען קיין אויסלאַנד.

ווי אַזוי שטופּט מען זיך אָבער אויף דער עמיגראַציע מיט אַ פּיצעלע קינד? האָבען זיי נאָך לאַנגען טראַכטען און וויינען מיט אַ ביטער האַרץ בעשלאָסען דאָס קינד איבערצולאָזען אין לאָדז ביי אַ ערציהערין אַליין אַוועקפאָהרען קיין לאָנדאָן און ווען דער אויבערשטער וועט העלפען, האָבען זיי זיך געטראַכט, וועלען זיי דאָס קינד נעהמען צו זיך און וועלען אָנהויבען צו פיהרען אַ גליקליך פאַמיליען־לעבען. אַזוי האָבען זיי אויך געטון, קיין פּראָפעסיאָנעלע ערציהערינס האָבען אין לאָדז נישט געפעהלט, מכל־שכן, אַז יעקב ב. האָט בעצאָהלט פאַר 2 יאָהר פאָראויס, די ערציהערין איז געווען אַ פרוי חיה אויף וואָלטשאַנסקאַ 147.

יעקב מיט יוכבר׳ן האָבען זיך אָפּגעזעגענט מיט זייערע פּיצעלע קינד און זענען אַוועקגעפאָהרען אין געהיים קיין לאָנדאָן, צוזאָגענדיג דער ערצי־הערין פון זייער קינד. רעגעלמעסיג איהר צוצושיקען דעם האָנאָראַר פאַר אויסהאַלטען דאָס קינד. אין לאָנדאָן האָט יעקב תיכף בעקומען אַרבייט, אַלס גוטער שניידער־פאַכמאַן האָט ער בעקומען אַ גו־טען פּאָסטען, געאַרבייט ביי גוטע בעדינגונגען אין פערלויף פון 4 יאָהר צייט, ביז ער איז געוואָרען זעלבסטשטענדיג און זיך געעפענט אַנ׳אייגענעם שניידער־ווערקשטעל אין לאָנדאָן.

ביז׳ן יאָהר 1914 האָט יעקב ב. געשיקט רעגעלמעסיג דער ערציהערין געלד אויף אויסהאַלטען דאָס קינד מיט „וואַבאַוועקעס", יעקב האָט געהאַרט אויף דער צייט ביז ער וועט נאַטוראַליזירט ווערען, כדי ער זאָל קענען קומען קיין לאָדז און מיטנעה־מען מיט זיך ווינס הייסגעליבט קינד, דער גורל איז אָבער פאַר ב. מיט זיין פרוי געווען גרויזאַם, אין יאָהר 1914 האָט אויסגעבראָכען די אייראָ־פּעאישע מלחמה און יעדער קאָנטאַקט פון ב. מיט זיין קינד, איז פערלוירען געגאַנגען, אַלע פּרוּ־בען זיך צו פערבינדען מיט דער ערציהערין, אויף וואָלטשאַנסקאַ 147, האָבען זיך נישט איינגעגעבען, צו קיין אַנדערען שרייבען קיין לאָדז האָבען זיי נישט געקענט, ווייל קודם־כל זענען זיי געווען צו־ריגט מיט זייערע קרובים און צוויטענס האָט ראָך קיינער פון די קרובים אין לאָדז נישט גע־וואוסט, אַז יוכבר האָט איבערגעלאָזען איהר קינד ביי פרעמדע מענשען, האָבען זיך יעקב מיט יעטי, (אַזוי האָט מען זי גערופען אין לאָנדאָן) געפּייניגט 4 שווערע יאָהרען ביז וואַנען די מלחמה האָט זיך געענדיגט, ביז ס׳האָט זיך געמאַכט די ערשטע געלעגענהייט צו פאָהרען קיין לאָדז און יעקב איז געקומען אַלס ענגלישער בירגער אָפּנעהמען זיין קינד און עס מיטנעהמען צו דער פערבענקטער מוטער, וועלכע האָט געוואַרט אין לאָנדאָן, ב. איז געקומען צו חיה׳ן, וועלכע האָט געהאָדעוועט זיין קינד איהר בעצאָהלט פאַר דער גאַנצער צייט און דאָס קינד מיטגענומען מיט זיך.

מ׳קאָן זיך פאָרשטעלען די פרייד פון דער מוטער און די הימליכקייט אין שטוב וואָס דאָס קינד האָט אַריינגעבראַכט, מ׳האָט איהם אַלס 8־יעהריגען יונגעל אָפּגעגעבען אין אַ „סקול", וואו דאָס יונגעל, דייוויד, האָט זיך גאַנץ גוט געלערנט האָט געענדיגט די מיטעל־שול און זאָל שוין איצט אַריינטרעטען אין אוניווערזיטעט, די 10 יאָהר וואָס די עלטערען האָבען געלעבט צוזאַמען מיט זייער קינד זענען געווען 10 גליקליכע זאָרגלאָזע יאָהרען; פּרנסה בריוח, געזונט און פרייד, ביז ס׳איז גע־שעהען עפּיס אַזעלכעס, וואָס מ׳קען נאָר אַרויס־לייענען פון די מעשיות־ביכלעך.

אין איין שעהנעם פריהמאָרגען, האָט יעקב ב. אין לאָנדאָנער וואַיטשעפּעל בעקומען אַ בריף אונטערגעשריבען דוד ב. אין דעם בריף שרייבט אַ יונגערמאַן, אַז ער איז ב׳ס זוהן, וועלכער איז איבערגעלאָזען געוואָרען מיט 18 יאָהר צוריק ביי אַ פרוי אויף וואָלטשאַנסקאַ 147, דאָרט איז ער געווען נאָר אַ קורצע צייט, איהם האָט שפּעטער צוגענומען אַ פרוי אין באַלוט, דאָרט איז ער ערצויגען געוואָרען, ביז ער איז אַלט געוואָרען 10 יאָהר, דאַן איז ער געוואָרען אַ זאָקען־מאַכער, אַ שטריקער־אַרבייטער און איצט פערדינט ער זעהר גוט. אינ׳ם בריף וואונדערט זיך דוד ב. פאַרוואָס זיין פאָטער און מוטער לאָזען פון זיך גאָרנישט הערען, הגם זייער געלד דאַרף ער נישט, ער וואָלט שוין לאַנג געשריבען צו זיי נאָר ער האָט נישט געוואוסט זייער אַדרעס, ערשט איצט האָט ער זיך דורכ׳ן „היאַס" דערוואוסט, אַז זיין פאָטער און מוטער וואוינען אין לאָנדאָן און זענען זעהר פערמעגליכע מענשען.

ווי אַ דונער האָט דער דאָזיגער בריף גע־טראָפען יעקב ב.׳ן מיט זיין פרוי, וואָס איז דאָ געשעהען? צי זאָל דאָס זיין אַנ׳אַפּערע, אָדער אַ קאָמבינאַציע? איז אָבער ביי זיי נישט געבליבען קיין שום ספק, ווען זיי האָבען אָנגעקוקט די פאָ־טאָגראַפיע, וועלכע איז געווען צוגעלעגט צום בריף, דער יונגערמאַן אויף דער פאָטאָגראַפיע איז געווען זעהר ענליך צו זיין פרוי.

די פערצווייפלונג פון די עלטערען, האָט נישט געהאַט קיין גרענעץ, וואָס האָבען זיי איצט צו טון? קודם־כל האָבען זיי בעשלאָסען נישט צו דערצעהלען וועגען דעם בריף זייער ביזאַצטיגען זוהן און יעקב ב. האָט זיך איינגעפּאַקט די וואַ־ליזקע און איז געקומען קיין לאָדז. יעקב ב. איז גלייך אַוועק אויף דער אַדרעס, וואָס איז אָנגע־וויזען געוואָרען אויפ׳ן בריף פון לאָדז, וואָס איז געווען פאַרגאַנגען דינסטאָג, דאָרט האָט ב. טאַקע געטראָפען דעם יונגערמאַן, וועלכער האָט אָנגעגעבען אַלע סמנים און אויך לויט דער ענליכקייט איז גענוי פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער ריכטיגער זוהן פון יעקב ב. איז טאַקע דער שטריקער־אַר־בייטער דוד ב. און נישט דער, וואָס איז אין לאָנ־דאָן.

3

ווי אַזוי איז אַרויסגעקומען דאָס גרויסע מיס־פערשטענדניש? די ערציהערין חיה פון וואָלטשאַנ־סקאַ 147 לעבט שוין איצט נישט, בעת זי האָט גענומען פון יעקב ב. דאָס קינד צו ערציהען, האָט זי באַלד דערויף גענומען נאָך אַ קינד.

מיט ביידע קינדער איז אָבער איהר געווען שווער אויסצוגעהען און זי האָט איין קינד אַוועק־געגעבען צו אַ צווייטער פרוי אויף באַלוט, צאָה־לענדיג איהר אַ קלענערען פּרייז, היפּיל זי אַליין האָט גענומען, חיה האָט פערשטעהט זיך גראָר אַוועק געגעבען יעקב ב.׳ס קינד.

ווען ב. איז געקומען מיט 10 יאָהר צוריק אָפּנעהמען זיין זוהן און חיה האָט געזעהען פאַר זיך אַ גרויסע אַפּותיקה אויסליין־געלד, האָט זי זיך גאָרנישט ווייסענדיג געמאַכט און ב.׳ן אַוועק־געגעבען נישט זיין קינד, דעם ריכטיגען זוהן פון ב. האָט זי אָבער שפּעטער געזאָגט ווער ער איז און איהם געגעבען זיין ריכטיגען געבורט־שיין.

ווען דאָס מיספערשטענדניש האָט זיך אויפ־געקלעהרט האָט ב. בעשלאָסען זיין אמת׳ן זוהן מיטצונעהמען קיין לאָנדאָן, און וועט אויך האַלטען בכבוד גדול דעם פסייראָ־זוהן, וועלכער געפינט זיך שוין אין לאָנדאָן, נעכטען איז ב. מיט זיין זוהן געווען אין ראַבינאַט און אין דעם ציוויל־שטאַנדס־אַמט, געבערענגט אין אָרדנונג אַלע פּאַפּירען און גרייט זיך צו פאָהרען קיין לאָנדאָן.

וואָס שייך דעם לאָנדאָנער יונגערמאַן איז ער אַנ׳אונטערגעוואָרפען קינד, וועלכעם די פערמלחמה׳דיגע גמינע האָט אַוועקגעגעבען צו ערציהען.

וויכטיג פאַר די לעטניקעס פון
אַלעקסאַנדער
און אומגעגענד!
ביי מיר בעקומט מען יעדען טאָג 9 אַ זייגער פריה דעם „נייעם פאָלקסבלאַט"
פּלאַס, לוטאָמירסקאַ 22.

Krynica.

Dr. MIKOŁAJ BORNSTEIN
פּראַקטיצירט דעם גאַנצען קור־סעזאָן אין דער ווילא „Paryżanka" קראַשעווסקאַ־גאַס

קהלה־בודזשעט אנגענומען איז צווייטער לעזונג.

עס ווערט אויסגעשריבען אַ קאָנקורס אויף אַ רב. — אין „באַלוט" ווערט געעפענט אַן אָפּטיילונג פאַר סאָציאַלער הילף.

די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג איז געפיהרט געוואָרען די מעריטאָרישע דיסקוסיע וועגען בודזשעט.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען: צו בעשטימען אַ גאַזשע פאַר אַ רב פון 1־טען אָקטאָבער פון ל. י. אין דער הויך פון 1200 זל. אַ חודש, און צו פערעפענטליכען אַ קאָנקורס אויף אַ פּאָסטען פון אַ רב פאַר לאָדז.

בעשטימען גאַזשעס פאַר 6 נייע מורי הוראות אין דער הויך פון 600 זל. אַ חודש פון 1־טען אָקט. ל. י.

עפענען אַ פּאָזיציע פון 40 טויזענד זלאָטעס אויף אַ פּלאַץ פאַר אַ מקוה אין שייבלערס ראַיאָן. 5000 זל. אויף אַ ריטועלע קוך פאַר יודישע זעלנער.

דער פאָרשלאַג צו העכערען די פענסיעס פון די מורי הוראות ביז 800 זל. איז דורכגעפאַלען.

ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען: צו וועהלען אַ קאָמיסיע, וואָס זאָל ערלעדיגען דעם סכסוך וועגען דער מקוה אויף זאַכאָדניע 56.

בעשטיכען 20 טויזענד זל. אויף רעמאָנטירען דאָס בית המדרש אויף דער שוהל־גאַס 20.

העכערען די פּאָזיציע פון קרקעות אויפ'ן בית עולם ביז 200 טויזענד זל., די פּאָזיציע פון ערלויבנישען צו שטעלען מצבות — העכערען ביז 20 טויזענד זל.

בעפרייען פון אָפּצאָהל פאַר קרקעות די, וואָס העלען צושטעלען אונפערמעגליכקייט־ציינישען פון פּראָפ. אַרבייטער־פעראיינען, האַנדוועקער־ און סוחרים־פעראיינען.

גרינדען אַ קאָמיטעט, וואָס זאָל זיך בעשעפטיגען מיט דעם משוגעים־הויז אויף וועסאָלאַ גאַס.

אויף צו ברענגען אין אָרדנונג דאָס אַלטע בית־עולם און אַרויסגעבען אַ מאָנאָגראַפיע וועגען דעם בית־עולם איז בעשטימט געוואָרען 5000 זל. אויף איינצוקויפען ביכער וועגען קהלה־וועזען און אַרויסגעבען אַ פערטעל יעהרליכען קהלה־ביולעטין — 4000 זל.

אין דער אָפּטיילונג פון סאָציאַלער הילף איז בעשלאָסען געוואָרען: העכערען די פּאָזיציע פאַר „הרצליה" ביז 4000 זל., פאַר לינת אורחים — ביז 5000 זל., גמילת חסד ביי דער קהלה — ביז 60 טויז. זל., אויף אַ משוגעים־הויז ביים „ראָבראַטשינאָטש" — 30 טויז. זל., אַ ספּעציעלע סובּסידיע פאַר העלענובעק — 5000 זל., אויף איינצואָרדנען אַ ספּעציעלען לאָקאַל אויף באַלוט פאַר דער קאָמיסיע פון סאָציאַלער הילף — 6000 זל., אויף גמילת חסדים פון גרינעם מאַרק — 2000 זל., הילף פאַר האַנדווערקער ביי די האַנדוו.־קאַרטען 3000 זל.

די פאָרשלאַגען פון ראַזאַר ציטרינאָווסקי ווערען בעשטימען 150 טויזענד זלאָטעס אויף איינמאָליגע אונטערשטיצונגען און 10,000 זל. אויף אַ היים פאַר הויז־דינערשאַפט — זענען אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

די פּאָזיציעס פאַר אַלע אָפּטיילונגען זענען אָנגענומען געוואָרען אין דער 2־טער לעזונג.

צו באַקען איז דערהיים ביי קליינע אויסגאַבען!

פּראַקטיצירטע בעל־הבית'טעס איז היינט נישט שווער צו דערלאַנגען צום טיש אַ געשמאַקען און נאַהרהאַפטען קוכען, ווייל זיי ווייסען, אַז לויט די אויסגעפּרובטע עטקער'ס פאָרשריפטען קען מען אויפ'ן באַק פּראָשעק „BACKIN" פון ד"ר עטקער באַקען אויסגעצייכענט און ביליג. אַ סך גענצליך נייע פאָרשריפטען ענטהאַלט דאָס ניי־אַרויסגעגעבענע ביכעל מיט פּראַכטפולע אילוסטראַציעס, אויסגאַבע F. אין ביכעל זענען גלייכצייטיג אָנגעגעבען גענויע איינצעלהייטען וועגען דעם נייעם באַק־אַפּאַראַט „Czarodziej" אַ דאַנק וועלכען מ'קען אויף אַ קליינעם גאַז־פּלאַץ באַקען, פּרעגלען און קאָכען.

Dr. A. OETKER, Oliwa.

אין די אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען.

(2) ג. אַנטאָניעוויטש (פּאַביאַניצקאַ 50); ק. כאָנדזשינסקי (פּיעטריקאָווער 164); וו. סאָקאָלעוויטש (פּזשעיאַזד 15); ר. רעמבעלינסקי (אַנדזשעיאַ 28); י. זונדעלעוויטש (פּיעטריקאָווער 25); מ. קאַספּערקעוויטש (זגיערזשער 54); ס. טראַוטקאָווסקאַ (בזשעזשינער 56).

נייע טראַמוואַי־ליניעס.

(2) ווי מיר דערוויסען זיך האָט די היגע טראַמוואַי־דירעקציע בעשלאָסען צו פערלענגערען די טראַמוואַי־ליניע פון נומער 3 אויף צוויי קילאָמעטער און פון נומער 7 אויף 1 קילאָמעטער. אַזוי וועט פון 20 טען ה. ח. דער טראַמוואַי נומער 3 קורסירען דורך די גאַסען: סרעבזשינסקאַ, קאָנסטאַנטינער, פרייהייטס־פּלאַץ, פּיעטרקאָווער, גיירס־מאַרק, נאַפּיורקאָווסקיעגאָ ביז טאַטזשאַנסקאַ. און דער טראַמוואַי נומער 7 וועט קורסירען דורך די גאַסען: טראַמוואַיאָוואַ, גאַ־וסאָוויטשאַ, פּיאָטרקאָווער, גיירס־מאַרק, זשגאָווסקאַ, דאָמבּראָווסקאַ ביז קילינסקי גאַס.

מאָרגען איז דער אָוונט

וועגען וועלבען לאָדז רעדט אַזויפיל.

לאָדז האָט זייט אַ וואָך אַ גרויסע טעאַטער־סענסאַציע: דאָס דער גרויסער טעאַטער־אָוונט, וואָס קומט פאַר מאָרגען, דאָנערשטאָג אין „פילהאַרמאָניע".

עס וואָלט פערנומען צופיל פּלאַץ אויסצורעכענען דאָס ריזיגע פּראָגראַם. מיר ווענדען זיך דעריבער בעגנוגענען און איבערגעבען בקיצור, אַז דאָס פּראָגראַם בעשטייט פון 3 טיילען. אין ערשטען וועלען די ה"ה רעדנער: אוגער, דער דיכטער יצחק קאַצענעלזאָהן און דער רעדאַקטאָר פון „יודישען טעאַטער־לעקסיקאָן" זלמן זילבערצווייג אַרויסטרעטען מיט אינטערעסאַנטע רעפעראַטען. דער צווייטער און דריטער טייל בעשטעהען פון פערשידענע נומערן פון עלטסטען ביז'ן יונגסטען יודישען רעפּערטואַר אויסגעפיהרט דורך די בעסטע קרעפטען פון דער היגער טרופּע ווי די דאַמען בעזומאַן, זעווקינאַ און די ה"ה בירנבוים, מאַכאַראָווסקי, באַלבירסקי און כאָר אונטער דער לייטונג פון דיריגענט ה' זעלמאַן.

צו זיי קומען ערשט אַלס געסט די ליבלינגע פון לאָדזער פּובליקום די פּרימאַדאָנע מ' אַננאַ יאַקובאָוויטש, די סובּרעטין בעטי קעניג, די דראַמאַטישע שוישפּילערין מ' שושנה, דער קאָמיקער ה' פּאָליאַקאָוו, דער עלטסטער יודישער שוישפּילער און דירעקטאָר אין פּוילען ה' קאָמפּאַנעץ, דער דראַמאַטישער שוישפּילער ה' לאַנדוי — אַלע פון וואַרשע, און דער קאָמיקער און זינגער ה' סאַלאָמאָן קוסטין, וועלכער איז נאָר וואָס געקומען פון אַמעריקע און טרעט דאָ אויף צום ערשטען מאָל.

די גאַנצע הכנסה איז פאַר'ן „לעקסיקאָן פון יודישען טעאַטער".

חזן קוסעוויצקי'ס אויפטריט אין „פילהאַרמאָניע".

די ידיעה, אַז דער אויבער־קאַנטאָר פון דער וואַרשעווער סינאַגאָגע ה' קוסעוויצקי וועט דאַווענען היינטיגען פרייטאָג צו נאַכטס און שבת אין „פילהאַרמאָניע" זאַל, האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס. דער יונגער און זעהר טאַלאַנטפולער חזן האָט אין לאָדז זיך ערוואָרבען זעהר פיל פריינד און פערעהרער, וועלכע וואַרטען מיט אומגעדולד אויף זיין פאָרשטעהענדען אַרויסטריט.

פער'משפט פערשפרייטער פון פאַלש געלד.

6 פערזאָן בעקומען צו זיצן אין שווערע תפיסה.

(2) אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק אין קרייז־געריכט זענען נעכטען געזעסען: שמואל הערשקאָוויטש, היהדרחל הערשקאָוויטש, אלי באַקסענבוים, פישעל בוים, יוסף נתן און היה ביאַלעבראָדע — אַלע בעשולדיגט אין פערשפּרייטען פאַלש געלד.

אין בעשולדיגס־אַקט ווערט דערצעהלט, אַז אין חודש אַפּריל 1927 האָבען זיך אין טשענסטאָכאָוו בעוויזען אַ סך פאַלשע 2 זלאָטע־שטיק. כדי צו ענדעקען די געלד־פעלשער, האָט זיך דער עלטסטער פּשאָדאָווניק אין טשענסטאָכאָוו זיגמונד ברענישען פערשטענדיגט מיט'ן קאָנפידענט דוד ניימילער, ער זאָל זיך אונטערנעהמען די פערשפּרייטער פונ'ם פאַלשען געלד אויסצושפּירען.

דוד ניימילער האָט זיך אין דער זאַך פערשטענדיגט מיט'ן קאָנפידענט ה' ראָזענבערג, וועלכער האָט איהם דערצעהלט, אַז בעת זיין לעצטען בעזוך אין לאָדז האָט איהם אַ בעקאַנטען דערצעהלט, אַז אין לאָדז אויף וואָלבאָרסקאַ 40 וואוינט אַ געוויסער שמואל הערשקאָוויטש, וועלכער פערנעהמט זיך מיט קאָלפּאָרטירען פאַלש געלד, און דאָס געלד בעקומט הערשקאָוויטש ביי אַ געוויסען „פישעל".

ניימילער האָט געגעבען ראָזענבערג'ן געלד, ער זאָל פאָהרען קיין לאָדז און פערבינדען „געשעפטליכע בעציהונגען" מיט הערשקאָוויטש'ן.

ראָזענבערג איז געקומען צו הערשקאָוויטש'ן, זיך פאָרגעשטעלט אַלס „פישעלס" אַ בעקאַנטער און געקויפט 8 פאַלשע באַנקנאָטען צו 20 זלאָטע אַ שטיק צו 2 זלאָטעס און 10 צו זלאָטעס.

דאָס צווייטע מאָל איז ראָזענבערג געקומען קויפען „סחורה" מיט ניימילערן.

צום דריטען מאָל איז מיט די קאָנפידענטען מיטגעקומען דער פּשאָדאָווניק פון טשענסטאָכאָווער קרעמינאַל, און ווען הערשקאָוויטש האָט צוגעגרייט די „סחורה" פאַר די קונים זענען אין שטוב אַריין די פון פאָראויס אָבגערעדטע לאָדזער קאָנפידענטען און פּאָליציי און מען האָט אַדורכגעפיהרט אַ גענויע רעוויזיע, הערשקאָוויטש האָט, בעת דער רעוויזיע, שטילערהייט געגעבען ניימילער'ן 100 שטיק פאַלשע 1־זלאָטע־מטבעות צו בעהאַלטען און נאָכדעם האָט באַקסענבוים דאָס געלד ביי ניימילער'ן אָפּגענומען.

נאָך דער רעוויזיע בעת, וועלכער מען האָט געפונען אַ סך פאַלש געלד האָט די פּאָליציי אַרעסטירט די הערשקאָוויטשעס און באַקסענבוים'ס.

בעת דער אויספאָרשונג האָבען די הערשקאָוויטשעס ערקלערט, אַז זיי זענען געווען אין געשעפטליכע בעציהונגען אויך מיט די ברידער יוסף און נתן ביאַלאָבראָדע פון קעלץ.

די אויספאָרשונג אין קיעלץ האָט פאַקטיש בעוויזען, אַז די ברידער האַנדלען מיט פאַלש געלד, און נאָך פריהער האָט אַ געוויסע אסתר סציסלאָווסקאַ פערקויפט איינעם פון די ביאַלאָבראָדעס אַ קאַלב פאַר 37 זלאָטעס און בעקומען 29 זלאָטעס פאַלשע.

מען האָט די ברידער נתן און יוסף ביאַלאָבראָדע ווי אויך די פרוי חיה ביאַלאָבראָדע אַרעסטירט און געבראַכט קיין לאָדז.

ווייטער האָט די אויספאָרשונג פעסטגעשטעלט, אַז „פישעל" איז אַ געוויסער פישעל בוימאַן, וועלכער האָט זיך אַ לענגערע צייט אויסבעהאַלטען פון דער פּאָליציי און ערשט נישט לאַנג איז ער אַרעסטירט געוואָרען.

נאָכדעם, ווי עס איז איבערגעלייענט געוואָרען דער בעשולדיגונגס־אַקט און אויסגעהערט געוואָרען די בעשולדיגטע, וועלכע האָבען זיך נישט מודה געווען צו דער בעשולדיגונג האָט מען נאָך אויסגעהערט די עדות, וועלכע זענען געווען נישט גינסטיג פאַר די בעשולדיגטע.

נאָך דער בעשולדיגונגס־רעדע פון פּראָקוראָר קאַוטשאַק און די פערטיידיגונגס־רעדעס פון די אַדוואָקאַטען: ווילהעלם האַפמאַקל, פּיאָטר קאָהן, מאָנטליאַק און אָסעצקי, געהט דאָס געריכט אויף בעראַטונגען, וועלכע דויערט עטליכע שעה.

האַלב 6 אַ זייגער טראָגט דאָס געריכט אַרויס דעם פּסק־דין לויט וועלכען: שמואל הערשקאָוויטש האָט בעקומען 5 יאָהר שווערע תפיסה און פערלירען אַלע רעכט. היהדרחל הערשקאָוויטש — 4 יאָהר, אלי באַקסענבוים — 5 יאָהר, פישעל בוימאַן 5 — יאָהר, יוסף ביאַלאָבראָדע — 4 יאָהר, חיה ביאַלאָבראָדע — 2 יאָהר אַלע צו פערלירען אַלע רעכט. נתן ביאַלאָבראָדע איז פריי געשפּראָכען געוואָרען.

צו דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג.

(אויפרוף)

היינט ווערט פערקויפט אין אַלע טיילען פון אונזער שטאָט אַן אָפּצייכנונג לטובת דעם קינדער־אינטערנאַט „העלענובעק". „העלענובעק" איז בעריהמט נישט נאָר אין לאָדז, נאָר אין גאַנץ פּוילען אַלס די איינציגע מוסטער־קאָלאָניע, וואו די קינדער בעקומען אַ נאַציאָנאַל יודישע ערציהונג און ערלערנען אַ פאַך. אין משך פון איהר דריי יעהריגער עקזיסטענץ האָט זיך „העלענובעק" ערוואָרבען די וואַרימסטע סימפּאַטיע ביי אַלע שיכטען פון דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג. אַ דאַנק דער דאָזיגער סימפּאַטיע איז געלונגען אויפצובויען אין דער קאָלאָניע „העלענובעק" אייגענע בנינים, צו פערשאַפען זיך אַן אייגען פערמעגען, וואָס בעטרעפט איבער 4 הונדערט טויזענד זל.

היי־יאָהר האָט אונז אָבער געטראָפען אַן אומגליק. די תבואה און ירקות, זריעות, וואָס זענען פערפלאַנצט און פערזייהט געוואָרען דורך די קינדערלעך, זענען דורך אַ געוויטער אינגאַנצען חרוב געוואָרען. אין דער צייט, ווען פאָראַיאָהרען האָבען מיר געהאַט ברויט פון אייגענעם פעלד אויף אַ רייה חדשים, וועלען מיר היי־יאָהר זיין געצוואונגען באַלד ביים אָנהויב יאָהר צו קויפען ברויט, געמיזע און אַלץ, וואָס איז צושטערט געוואָרען אין פעלד דורכ'ן שטורם.

באַלד נאָכ'ן אומגליק האָבען מיר זיך געווענדעט מיט אַ רוף צו דער היגער בעפעלקערונג נאָך הילף, אָבער זעהר ווייניג האָבען זיך דערויף אָפּגערופען. אויך די היגע יודישע גמינע האָט נישט בעוויליגט צו געבען דער וויכטיגסטער אינסטיטוציע אין אונזער שטאָט אַ געוויסע אונטערשטיצונג אַלס ענטשעדיגונג פאַר'ן גרויסען היזק, וואָס דאָס געוויטער האָט אָנגעמאַכט. מיר זענען, אַלזאָ, אָנגעוויזען בלויז אויף דער אונטערשטיצונג פון דער גאַנצער היגער יודישער בעפעלקערונג. מיר געהערען נישט צו די אינסטיטוציעס, וואָס אָרדנען איין בעלער און מאַסקאַראַדעס, כדי צו שאַפען זיך געלד. מיר האָבען בלויז דאָס איינציגע מיטעל: אַן אָפּצייכנונג.

היינט איז טאַקי דער אָפּצייכנונגס־טאָג לטובת „העלענובעק". זאָל זשע יעדער יוד געבען בתשועת־חן, מיט שמחה אַ גרויסע שפענדע פאַר „העלענובעק"; זאָל ער געדענקען, אַז מיט זיין שפענדע העלפט ער צו בויען און ענטוויקלען די מוסטער־פירמע פאַר יודישע קינדער. קיין איין יוד טאָר זיך דעריבער היינט נישט געפינען אין לאָדז, וואָס זאָל נישט טראָגען אַן אָפּצייכנונג פון „העלענובעק". אַלע לאָדזער יודען מוזען העלפען צום וואוקס פון „העלענובעק". יעדער יוד כפי יכלתו מוז היינט געבען געלד פאַר דער אָפּצייכנונג פון „העלענובעק".

אין נאָמען פון דער פערוואַלטונג פון „העלענובעק",

מרדכי חיים רומקאָווסקי.

„חסד של אמת" פּראָטעסטירט געגען יודישען אָרדינאַטאָר אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

(בריף אין רעדאַקציע).

אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל בעציהט מען זיך צו די מתים אויף אַן אונערהערטען און שוידערליכען אויפ'ן. צוערשט האַלט מען אָפּ דעם מת 5—6 טעג און דערנאָך גיט מען איהם ערשט אַרויס ער זאָל קענען קומען צו קבורה. דערביי צושנייט מען און מ'צוטרייבערט דעם גאַנצען קערפּער פון מת, הגם מ'האָט נישט קיין שום אורזאַך און קיין שום מאָטיוו צום פאַלמעסען.

מיט בעדויערען מוזען מיר פעסטשטעלען, אַז די ראָזינע בעציהונג צו די מתים ווערט געטון אויפ'ן פערלאַנג און פעראָרדנונג פון אַלטען יודישען דאָקטאָר קראַקאָווסקי, וועלכער איז אָרדינאַטאָר אין ראָזינען שפּיטאָל. דערזעלביגער ד"ר קראַקאָווסקי האָט אַפּנים פערגעסען, ווי ביים טויט פון זיין ברודער האָט ער מיט טרעהרען אין די אויגען געבעטען „חסד של אמת", אַז מ'זאָל איהם נישט לאָזען פאַלמעסען. איצט איז ד"ר קראַקאָווסקי מבזה אויפ'ן ברוטאַלישען אופן די אָרימע קרבנות, וואָס געפינען זיך אין זיין רשות. ס'העלפען נישט די וועה־געשרייען פון די אונגליקליך פערבליבענע פאַמיליעס, די אינטערווענצען פון „חסד של אמת": דער יודישער דאָקטאָר וויל בעווייזען, אַז ער איז דער פאַקטישער מושל איבער די קערפּערס פון די יודישע מתים. בעת די גאַנצע געלעהרטע וועלט האָט אַנערקענט דעם מת פאַר אומבעריהרליך, הייליג, וויל ד"ר קראַקאָווסקי בעווייזען, אַז ער קען טון מיט די אָרימע בר־מינן'ס, וואָס איהם איז וואויל געפעלען.

אַזאַ פאַל איז אויך געשעהן פרייטאָג דעם 25 ד. י. מיט דער אָרימער, אַלטער פרוי גאַליענביאַלסקאַ, וועלכע איז אַריינגעפאַלען אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל אין רשות פון אָרדינאַטאָר ד"ר קראַקאָווסקי. ס'האָט נישט געהאָלפען די אינטערווענץ פון „חסד של אמת", ד"ר קראַקאָווסקי האָט זיך געטון ס'זייניגע און בעגאַנגען אַ שענדליכע טאַט איבער דער אָרימער פרוי אָהן שום מאָטיווען.

דער גרויסער בזיון המת צווינגט אונז עפענטליך צו פּראָטעסטירען געגען די מעשים פון ד"ר קראַקאָווסקי און צו אַפּעלירען צו דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג בכלל און די לאָדזער יודישע קהלה בפרט, אַז זיי זאָלען זיך אָנשליסען אין אונזער פּראָטעסט און העלפען אין אונזער קאַמף נישט צו דערלאָזען צו דעם גרויסען בזיון המת, וואָס ווערט געטון אויפ'ן וואוגש און פערלאַנג פון איין פערזאָן.

פערוואַלטונג פון „חסד של אמת ומנחמי אבלים."

לעמבערגער יונגערמאַן האָט חתונה מיט'ן פערטען ווייב

און קיין איינע פון זיי נישט גע'גט.

לאָזט איבער אַ געבילדעטע ווייבעל מיט אַ 3־יאָהריג קינד און אַנטלויפט. — דאָס ווייב קראַנק געוואָרען פאַר צרות ליגט אין שפּיטאָל.—ער דרעט זיך אַרום יוּיִף דער וועלט און לעבט פון שנאָרען.

פון לעמבערג שרייבט מען:

פרוי כאַבעטאַ וואַהל אויס קאָלאָמיי, איז געוואָרען אַנ'עגונה, איהר מאַן, יצחק משה ווייסבערג יצחק משה איז געווען אַ אַזוי גערופענער „שטינדערגעבער" אין לעמבערג, האָט זיך אָנגעגעבען אַלס גרויש, פּרל. וואַהל איז געווען אַ געבילדעטע פריילין, אַ מלמד'ס אַ טאָכטער און זי האָט זיך ענטשלאָסען מיט איהם חתונה צו האָבען.

דער יונגערמאַן האָט תיכף נאָך דער חתונה אָנגעהויבען פיהרען אַ לייכטזיניג לעבען, נישט געוואָלט אַרבייטען און אויפגעגעסען דעם גאַנצען נדן און אויך די ירושה פון זיין פרוי. אין אַ שעהנעם פריהמאָרגען האָט ער זי איבערגעלאָזט, בשעת ער האָט שוין מיט איהר געהאַט אַ מיידעלע פון 3 יאָהר און איז פערשוואונדען. דאָס איז געשעהן פאַראַיאָהרען.

אָרים. פערצווייפעלט און דערשלאָגען איז פרוי וואַהל קראַנק געוואָרען פון צרות אויף אַ נירען־קראַנקהייט, איז אָבגעלעגען אַ צייט לאַנג אין לעמבערגער שפּיטאָל און איצט געפינט זי זיך אין אַ פער'יאוּס'טער לאַגע אין קאָלאָמייער שפּיטאָל.

פּרל. וואַהל איז שוין געווען זיין פערטע ווייב. אַזוי ווי מיט איהר, האָט ער זיך מיט זיינע ערשטע ווייבער נישט גע'גט, נור האָט זיי איבערגעלאָזט אומגעזעגענט. קודם האָט ער חתונה געהאַט מיט אַ געוויס פריילין אין בעלזעץ, פון וואַנען ער אַליין שטאַמט טאַקי אויך. איהר נאָמען איז אונז אומבעקאַנט, קורץ נאָך דער חתונה, האָט ער זי איבערגעלאָזט אָהן אַ „זיי געזונד". דאָס זעלבע האָט ער אויך געטון אין לובלין מיט אַנ'אַנדער פריילין. דאַן איז ער אַוועק קיין זאַמאָשטש דאָרט האָט ער חתונה געהאַט מיט אַ געוויסער חיה רבקה רייס און אויך זי האָט ער איבערגעלאָזט אַנ'עגונה. עפּיס האָט ער בעקומען אַ פאַלש גט־צעטעל און איבעראַל האָט ער זיך פאָרגעשטעלט אַלס גרוש.

אויך פאַר פּרל. וואַהל האָט ער זיך פאָרגעשטעלט אַלס גרוש. אַ שעהנער פערשוין איז ער, דערצו האָט ער זיך פאָרגעשטעלט אַלס מיוחס, אַ אייניקעל פון פּאָטאָלאָטשער רבי'ן. ער איז נידריג געוואַקסען, האָט אַ ברייט פּנים, גראָבע ליפּען. פריהער האָט ער געטראָגען אַ געשוירען בערדעל, אַגומעלט האָט מען איהם געזעהען אין דויערויץ (מערב גאַליציע). ער טראָגט איצט אַ גרויסע באָרד מיט פּאות און לעבט פון שנאָרען. דערקענט האָט איהם אַ חבר'טע פון פרוי וואַהל, וועלכע האָט אויפמערקזאַם געמאַכט אַ דאָרטיגען בעל הבית, ביי וועמען ווייסבערג האָט געגעסען שבת, אַז ער איז אַ באַנדיט און אויף אַלע מעשים זיינע. ווען מען האָט איהם אין טרזיערזין געפרעגט, אויב עס איז אמת, וואָס פרוי וואַהל'ס חבר'טע זאָגט אויף איהם, האָט ער געענטפערט: „און ווער וועהרט אייך צו האָבען אַ סך ווייבער".

ער פאָהרט איצט אַרום איבער שטעדט און שטעדטלעך און שטעלט זיך פאָר אַלס ר' יוסעלע בראָזשינער'ס אַ אייניקעל. דאָס איז נעמליך געווען דער פאָטער פון פרוי וואַהל, וועלכער איז געווען מלמד אין קאָלאָמיי און איינער פון די פערצייטיגע זידיטשאויווער חסידים, וועלכער האָט אָבער געלערנט מיט יונגע לייט, וועלכע זענען היינט באַיאַנער חסידים. אָט די דאָזיגע באַיאַנער חסידים, צווישען וועלכע עס געפונען זיך אויך נגידים, זענען מקרב דעם דאָזיגען פערשוין, אונטערשטיצען איהם מיט דער עהרליכער כוונה, אַז זיי האָבען דאָ צו טון מיט אַ עהרליכען פיינעם מענש, וועלכער איז געביק אַ יורד און אַ בן־טובים און זיי ווייסען נישט, אַז זיי האָבען דאָ צו טון מיט אַ אָבנאַרער און אכזר.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערט אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

[illegible]

גילטיג דעם 20-טען יוני 1928

7593. אַ לעזער פון דער וואָסקאָדניע

דאָס וואַלאָריזירען דעם ח'ב איז אָבהענגיג נישט בלויז פון יאָהר, נאָר פון חודש און דעריבער ווען איהר וועט אונז אָנגעבען פון וועלכען ח'דש 1919 דער חוב שטאַמט, וועלען מיר אייך ענטפערען וואָס פאַרע סומע איהר קאָנט פאָדערן.

7594. אַ קליינשטעטלדיגער לעזער.

ס'איז אַ פראַגע צי די מאַכט בעשולדיגט דעם בעטרעפענדען פערזאָן אין דעזערטירען קיין אויסלאַנד אָדער אין אויפהאַלטען זיך אין משך פון דער גאַנצער צייט אין די גרעניצען פון לאַנד.

אין צווייטען פאַל איז אויך אַ פראַגע צי ער האָט געוואוינט אויף אייגענע דאָקומענטען צי אויף פרעמדע.

אין ערשטען פאַל דראָהט איהם יגדעסטענס אַ יאָהר. אין צווייטען פאַל ביים בעזיצען זיך מיט נישט קיין געהעריגע דאָקומענטען ביז 1 יאָהר וויבאַלד מיט אייגענע אַנ'ערך 6 חדשים. איבעריגענס אין צווייטען פאַל ביי אַלע אומשטענדען זענען חל געוועזען די ביזהעריגע אַמנעסטיעס און די פראָיעקטירענדע איצט אַמנעסטיע וועט אויך האָבען אַנ'אָנווענדונג.

—:0:—

7595. אַ מיליטער־פליכטיגער פון יאָהרגאַנג

7596. שאַרפשטיין

7597. ג—ט פון וואָסקאָדניא

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערזענליך ...

שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטפאַרנעכטיגע ריי צייטונג.

—:0:—

7598. ל. יאַנקעלעוויטש.

דער אָבמאַך איז אויטאָמאַטיש בטל. איהר דאַרפט וועגען אויפלעזען דעם אָבמאַך אָדער אָנערקענען אייך דאָס האַנד געלד בעזונדער זיך נישט בעמיהען.

7599. D. B. פון פראַנציסקאַנער

איהר דאַרפט זיך מעלדען אין דער פאָליציי־איש־מיליטערישע אָבטיילונג ביים מאַגיסטראַט (פּיעטריקאָווער 212)

—:0:—

7600. ש—ל פון פאַלנאַצנא.

מען מוז אַרבייטען 20 וואָכען בכדי צו האָבען רעכט אויף אַרבייטסלאָזע אונטערשטיצונג.

7601. S. M. פון פאַלנאַצנא.

נישט וויכטיג ווער ס'קינדיגט וועמען. פאַר אורלאַב קומט אומבעדינגט אייך צו בעצאָהלען.

7602. M. 2y

אויב איין אויג האָט V–0,5 און דאָס צווייטע V–0,1 מוז דער פאָבאָראַוו. בעקומען קאַט C.

אויב איין אויג האָט ביז V–0,5 און דאָס צווייטע ווייניגער ווי v–0,1 – די קאַטעגאָריע D. וויבאַלד דאָס בעסערע אויג האָט נאָר ביז v–0,3 אָדער ווייניגער, ווערט דער פאָבאָראָווי אין גאַנצען בעפרייט.

Dr.med. ST. HEINRICH

WIŚNIOWA GÓRA

WILLA KACZOROWSKIEGO

ספּעציאַליסט פאַר קינדער- און אינערע קראַנקהייטען.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה. קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81. זפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. רעסט אויך אין לעטשניצע, זגעזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, Tel. 26-02.

אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען־ און קינסטליכע בערג־זון. נעמט אָן אין דער לעטשגיצע זגערזשער 17 פון 6–7. אין דערהיים פון 3–5 נאָכמיטאָג.

ווען מענער משפּט'ן פרויען...

פאָריגע וואָך איז פאַר'ן טריבונאַל פון געשוואָרענע ביים קרייז־געריכט אין פּשעמישל געשטאַנען דער 30־יעהריגער פּויער מיכאַל שיביאַק פון דאָרף קשיווּרע ביים סאַן. דער יונגער פּויער איז בעשולדיגט געוואָרען אין אַ זעהר שווער פערברעכען; ער האָט ערמאָרדעט זיין פרוי, בעת יענער האָט בעקומען אַ עפּילעפּטישען אָנפאַל.

דער בעשולדיגטער האָט, סיי ביים אויספאָרשונגס־ריכטער און סיי אין געריכט זיך מודה געווען אין אַלעם און דערצעהלט, אַז דערהערענדיג, ווי די פרוי זיינע כאָבעלט מיט'ן האַלז, ביים בעקומען אַ עפּילעפּטישען אָנפאַל, האָט ער זיך אַוועקגעזעצט אויף איהר ברוסט און מיט די הענט אַזוי לאַנג איהר געשטיקט ביים האַלז ביז זי האָט אויסגעהויכט די נשמה.

די געריכטס־מעדיציניסע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז די פרוי איז טאַקע געשטאָרבען פון דערשטיקונג.

דער בעשולדיגטער האָט זיך אָבער נישט מודה געווען, אַז ער איז בעגאַנגען אַ פערברעכען און זיך פערענטפערט, אַז ער האָט נישט געקאָנט פערטראָגען קיין קראַנקע פרוי; זי איז איהם געווען צו לאַסט; ער האָט נאָר געהאַט פון איהר דאגות און געלד־הוצאות — טאָ צו וואָס זאָל ער איהר לאָזען לעבען?... ווער דאַרף אַזאַ איינע?...

דער בעשולדיגטער האָט געבראַנגט אין געריכט אַ רייה עדות; פּויערען, שכנים און בעקאַנטע פון זיין דאָרף. אַלע האָבען זיי גע'טענה'ט, אַז מיכאַל שיביאַק האָט באמת נישט געקאָנט אויסהאַלטען פון זיין פרוי, זי האָט איהם טאַקע ליב געהאַט, איהם געבוירען צוויי קינדער, אָבער וואָס קומט דערפון אַרויס. אַז זי האָט אין פעלד אַריין נישט געטויגט זי איז קראַנק געווען. דער מאַן האָט פון איהר געהאַט נאָר דאגות, אַליין אין פעלד, דאַרורך נישט געקאָנט אַרבייטען און נאָך געמוזט אויסגעבען אויף איהר געלד. נו, ווער דאַרף אַזאַ פרוי?...

דאָס געריכט פון געשוואָרענע איז בעשטאַנען פון דער מעהרהייט פּויערען, האָבען זיי טאַקע פערשטאַנען, וואָס עס הייסט, אַז אַ פרוי איז אַ שלים־מזל, קראַנק און קאָן נישט אַרבייטען, האָבען זיי דעריבער בעפרייט דעם אָנגעקלאָגטען פון יעדען שולד.

די פּויערען עדות זענען אַהיים צופרידענע: די גערעכטיגקייט האָט געזיגט, וואָס דען — די וועלט איז הפקר! פרויען, וועלען אַ ברירה האָבען קראַנק צו ווערען און די מענער וועלען זיי מוזען קורירען....

די פּויערטעס אין די דערפער וועלען מסתמא איצט מוזען אָננעהמען אַ בעשלוס נישט קראַנק צו ווערען, ווייל אַנדערש דראָהט זיי נאָר נישט קיין פרעהליכער סוף.

ווען מענער משפּט'ן פרויען....

אין לאָנדאָנער תהום.

זיטען פון דער מאָדערנער ענגלישער געזעלשאַפט.

די פּאָליציי אין איהר פערטיידיגונג האָט דאַן גע'טענה'ט, אַז ס'איז איצט שווער צו אונטערשיידען אין לאָנדאָן פון אָנשטענדיגקייט ביז נישט־אָנשטענדיגקייט, און זי מוז דערום נישט ווילענדיג איהר חשד אויך אויף אומשולדיגע וואַרפען; אָבער דאָס איז נישט געווען קיין גענוגענדער תירוץ פאַר דער עפענטליכער מיינונג, וואָס האָט געפאָדערט פון דער פּאָליציי זי זאָל קענען אונטערשיידען פון ווייס בית שוואַרץ.

אום זיך ריין צו וואַשען פון דעם פלעק, וואָס איז אויף דער פּאָליציי געפאַלען צוליב די דריי אומבערעכטיגטע אַרעסטען, האָבען די לאָנדאָנער היסער פון געזעץ גענומען פערפאָלגען די שוצלאָזע, אומגליקליכע געפאַלענע פרויען, וואָס זענען בעקאַנט אין די לאָנדאָנער גאַסען אַלס פּראָפעסיאָנעלע פּראָסטיטוטקעס. אָבער אַנשטאָט זיך ריין צו וואַשען, האָט די פּאָליציי זיך נאָך מעהר איינגעשמוצט, ווייל דורך די מאַסען אַרעסטען, וואָס זענען געמאַכט געוואָרען אויף די אומגליקליכע בעשעפענישען, האָט זיך ערשט נאָך בולט'ער אַרויסגעציינט, אַז דער ענגלישער געזעץ וועגען „מאָראַלע פערברעכענס" הינקט אָביסעל אונטער, און אַז אפילו די ענגלישע פּאָליציי בעשטעהט אויך נישט פון בלויזע צדיקים, און אַז זיי מאַכען דעם געזעץ נאָך הינקענדיגער.

פיל פון די גאַסען־פרויען, וואָס זענען געבראַכט געוואָרען פאַר'ן געריכט האָבען גאַנץ אָפען ערקלערט, אַז זיי זענען אַרעסטירט געוואָרען דערפאַר, ווייל זיי האָבען זיך ענטזאָגט צו געבען געוויסע פּאָליציאַנטען און דעטעקטיווען דעם וועכענטליכען געהאַלט, וואָס זיי פלעגען זיי יעדע וואָך געבען פון זייערע שענדליכע פערדינסטען.

„מיר פערנעהמען זיך שוין עטליכע יאָהר מיט אונזער פּראָפעסיע — האָבען איינינע פרויען דערצעהלט פאַר'ן געריכט — און מיר געהען די גאַנצע צייט אַרום אין די זעלבע גאַסען פון לאָנדאָן, דאָך האָט מען אונז נישט אַרעסטירט, טראָץ דעם, וואָס אַמאָל איז אין דער היגזיכט געווען אין לאָנדאָן שטרענגער ווי היינט. מיר זענען געווען געשיצט פון די פּאָליציאַנטען דורך אונזער געלד, וואָס מיר פלעגען זיי וועכענטליך צאָהלען. דאַן איז דער שטעמפּעל פון אונזער פּראָפעסיע געווען צו בולט אָפּגעדרוקט אויף אונז, יעדער האָט אונז געקענט דערקענען, און מיר האָבען געמוזט גוט בעצאָהלען די היטערס פון געזעץ, אַז זיי זאָלען אונז פון געזעץ פערהיטען. היינט אָבער, ווען אונזער אָנטהון ווערט מען זעהט דאָך אַזוי די אויגען צוליב דער אַלגעמיינער ענדערונג, וואָס איז פאָרגעקומען אין דער זאַגענאַנטער אָנשטענדיגער געזעלשאַפט, זעהען מיר נישט איין פאַרלויפיג מיר זאָלען אַוועקגעבען אַ טייל פון אונזער שווער פערהאַרעוועט געלד צו די פּאָליציאַנטען. איינינע פון אונז האָבען דעריבער בעשלאָסען מעהר נישט צו צאָהלען די וואָכער־געלד. אין דערפאַר ווערען מיר פערפאָלגט. געוויס די שוואַכערע פון אונזערע שוועסטער, וואָס האָבען נישט געוואָלט זיך איינרייסען מיט דער פּאָליציי, פיהרען אָן זייערע פּראָפעסיע אומגעשטערט"....

די אָפענהערציגע בעהויפּטונג איז דאַן געמאַכט געוואָרען פון איינינע גאַסען־פרויען, וואָס זענען אָנגעקלאָגט געוואָרען אין פּראָסטיטוציע, און כאָטש זיי האָבען זייער ערנסטע בעהויפּטונג נישט געקענט בעווייזען, און כאָטש די אָפיציעלע מיינונג האָט זייערע ווערטער די מינדעסטע אויפמערקזאַמקייט נישט געשענקט האָט עס אָבער געמאַכט אַ טיפען איינדרוק אויף די ברייטע מאַסען, וואָס האָבען געפיהלט, אַז אין דער בעשולדיגונג פון די גאַסען־פרויען געגען דער פּאָליציי איז דאָ אַ שטיק אמת. איבערהויפּט די, וועמענס אויגען זענען גענוגען, און וועלכע זענען עטוואָס בעקאַנט מיט'ן לעבען פון דער לאָנדאָנער אונטערוועלט, האָבען געוואוסט, אַז געוויסע פּאָליציאַנטען האַלטען אָפען די אויגען, ווען זיי ווילען, נישט ווען זיי דאַרפען, און אַז דער עקזיסטירענדער געזעץ וועגען „סאָליסיטיישאָן" (דאָס פערפיהרען אַ מאַן אין אַנ'אומאַנשטענדיג הויז) איז איינזייטיג און אומגערעכט געגען דער פרוי.

דער אַרעסט פון די דריי אומשולדיגע, און די בעהויפּטונג, וואָס האָט נאָכהער נאָכגעפאָלגט פון די שולדיגע, האָט געפיהרט דערצו, אַז אָנפראַגעס זענען געמאַכט געוואָרען אין פּאַרלאַמענט דורך רעפּרעזענטאַנטען פון אַלע דריי פּאָליטישע פּאַרטייען, און דער אינערן־מיניסטער האָט פערשפּראָכען צו שאַפען אַנ'אויספאָרשונגס־קאָמיסיע כּאי דעם פאָלגענדען צוועק:

אויסצופאָרשען דעם געזעץ און די פּראַקטיק אין בעצוג צו פערברעכענס, וואָס רעכנען זיך פאַר קרימינעלע און צו פּראָסטיטוציע און „סאָליסיטיישאָן" פאַר אומאָראַלע צוועקען, סיי אין גאַס און סיי אין אַנדערע עפענטליכע ערטער, ווי אויך אויסצופאָרשען אַנדערע ענינים אין בעצוג צו דער עפענטליכער מאָראַל, אָנשטענדיגקייט און גוטער בענעהמונג פון דער בעפעלקערונג; און די קאָמיסיע זאָל אַרויסזאָגען אַ מיינונג, וועלכע ענדערונגען עס זאָלען געמאַכט ווערען אין די עקזיסטירענדע געזעצען. אַנדערע וועלכע נייע געזעצען עס זאָלען געמאַכט ווערען אין בעצוג צו די פראַגען".

דער פּאַרלאַמענט האָט איבערגעגעבען דאָס רעכט דעם אינערן־מיניסטער סער וויליאַם דזשאָהנסאָן־היקס, אַז ער זאָל אַליין אויסקלייבען די מיטגלידער פאַר דער קאָמיסיע, און לעצטען נאָוועמבער איז די קאָמיסיע געשאַפען געוואָרען.

עס איז בעשטימט געוואָרען פון פּאַרלאַמענט אַז די זיצונגען פון דער קאָמיסיע זאָלען פאָרקומען אין דער עפענטליכקייט, ד. ה. אַז די פּרעסע און דאָס פּובליקום זאָל צוגעלאָזט ווערען צו די אויספאָרשונגען, און עס איז אויך בעשטימט געוואָרען אַז אַ חוץ די אָפיציעלע עדות, וואָס די קאָמיסיע וועט רופען, זאָל יעדער איינער פון פּובליקום צוגעלאָזט ווערען צום קאָמיטעט, עדות צו זאָגען אָדער בעריכטען צו געבען, כדי מען זאָל קענען דערגעהן דעם אמת וועגען דעם איצטיגען מאָראַלען צושטאַנד פון לאָנדאָן, אַזוי ווי עס איז בעקאַנט געוואָרען, אַז די קאָמיסיע איז בערייט אָנצונעהמען עדות פון אַלע קוועלען, האָבען אָנגעהויבען צו קומען הונדערטער בריף פון מענער און פרויען, פיהרער אָדער געוועזענע פיהרער פון דער אונטערוועלט, וואָס האָבען אָנגעבאָטען צו געבען וויכטיגע אינפאָרמאַציע דער קאָמיסיע, נאָר בתנאי, אַז מען זאָל זייערע עדות הערען אין געהיים. און מען זאָל זייערע נעמען נישט פערעפענטליכען. זיי האָבען צוגעזאָגט צו ענטדעקען אַזעלכע זאַכען, וואָס וועלען ערשטוינען די קאָמיסיע, אָבער דער פּאָרזיצער האָט זיך געמוזט ענטזאָגען זייער ביטע נאָכצוגעבען ווייל דער פּאַרלאַמענט האָט פערבאָטען געהיימע זיצונגען צו האָבען, און די קאָמיסיע האָט זיך דערום געמוזט צופרידענשטעלען מיט די עדות, וואָס זענען צופרידען געווען אין דער עפענטליכקייט צו ערשיינען.

(סוף קומט)

דער נייער יודישער ישוב אין ליל.

(בריף פון פראַנקרייך).

די יודישע געמיינדע אין ליל האָט ביז דער מלחמה געצעהלט נישט מעהר ווי אַנ׳ערך פון 200 יודיש־פראַנצויזישע משפחות. ס׳רוב פראַנצויזישע יודען און נאָר אַ קליינע צאָהל אויסלענדישע יודען, וועלכע האָבען האַרט געהאַט אויך אַ שוהל, וואָס איז געבויט געוואָרען מיט 40 יאָהר צוריק און זינט דער מלחמה איז דאָרט דער ראַבינער ה׳ פאַליאַקאָף, וועלכער איז בעשטימט געוואָרען דורכ׳ן פאַריזער ראַבינאַט פאַר׳ן גאַנצען געגענד, וואָס רופט זיך Pas de Calais.

זינט דער מלחמה האָט זיך אָנגעהויבען אַ גרויסע עמיגראַציע קיין ליל צום גרעסטען טייל פוילישע יודען, בעל־הבית׳ישע פאַמיליעס און זייער צאָהל איז פאַר די לעצטע דריי יאָהר גאָר געוואַקסען. צווישען די נײַ־איינגעוואַנדערטע האָבען זיך אויך געפונען פערשידענע מענשען אָרטאָדאָקסען, חסידים. און מען האָט באַלד אָנגעהויבען זיך אַרומקוקען דאָס ליל האָט נישט קיין שוחט, און מען האָט אָנגעהויבען אַרבייטען און עס איז באַלד געוואָרען אַ שוחט, אַראָפּגעבראַכט איהם אַוש פון אונגאַרן און ס׳איז אויך געוואָרען אַ קצב. קיין גרויסע גליקען מאַכען זיי דערווייל נישט, וואָרום די צאָהל כשר׳ע פלייש־קויפער איז בעשרענקט און געפינט זיך נאָר צווישען די אַנגעפאָהרענע, וועלכע זענען ס׳רוב אָרימעלייט.

ווען איהר פרעגען מיט וואָס האַנדלען די דאָזיגע צוגעפאָהרענע? זיי זענען ס׳רוב הויזירערס, זייער מסחר בעשטעהט אין דעם, וואָס זיי פערקויפען אַלע מינים אַרטיקלען אויף אָפּצאָהל די פּאָליאַקען, וואָס געפינען זיך אין דער צאָהל פון אַ מיליאָן, אין די געגענדען אַרום ליל. דער דאָזיגער מסחר איז זעהר אַ שווערער, אָבער נישט קיין שטאַרק לוינענדער. די פוילישע צייטונגען אין די פערשידענע פוילישע קאָלאָניעס פון ליל, האָבען אַפילו פערעפענטליכט אַ רייהע אַרטיקלען, וואו זיי האָבען געהעצט געגען יודען, בעשולדיגענדיג זיי, אַז זיי בעשווינדלען די פּאָליאַקען, אַז זיי רעכענען צו הונדערט פּראָצענט טייערער פאַר די אַרטיקלען א. אַז. וו. די דאָזיגע אַגיטאַציע האָט פערשטעהט זיך, זעהר שעדליך געווירקט. זי האָט זיך ווי אַ בליץ צושפּרייט אין פוילישען לאַגער.

די יודישע סוחרים האָבען געהאַט אויסצושטעהן גרויסע צרות, וואָרום די פּאָליאַקען ווילענדיג אויסנוצען די מהומה, האָבען פשוט אויפגעהערט צאָהלען זייערע חובות. און ווער ווייסט, ווי ווייט עס וואָלט זיך פערשלעפּט דער טומעל, ווען נישט די יודישע בעמיהונגען אין פּאַריז, וואָלטען אַרויפגעפיהרט דעם ענין אין פראַנצויזישען פּאַרלאַמענט. דאָס האָט געהאַט אַ דירעקטע און גינסטיגע ווירקונג און מען האָט די „רעדאַקטאָרען" געגעבען צו פערשטעהן, דאָס זיי זענען אין פראַנקרייך און, אַז די אַנטיסעמיטישע העצערייען וועלען דאָ שטרענג בעשטראָפט ווערען.

די פּרעפעקטור פון ליל האָט תיכף די זאַך איבערגעגעבען צו די בערופס־העצערס, וועלכע האָבען זיך נאָר אָנשטענדיג ענטשולדיגט און געבעטען מחילה.... דאָס האָט פערשטעהט זיך, געפיהרט דערצו, אַז די לאַגע האָט זיך עטוואָס געבעסערט און די יודען קענען ווייטער אָנגעהן מיט זייער מסחר. עס ברענגט אָבער קוים פרנסה, זיי זענען אָבער פאָרט צופרידען, ווייל זיי האָבען דערפיהלט, אַז אין פראַנקרייך געפינען זיי זיך אין אַ לאַנד פון יושר און פרייהייט.... און אַ מורח־יוד ווייסט איהר דאָך, האָט זיך אין זיין אַלטער היים קיינמאָל נישט „געבאָדען" נישט אין יושר, נישט אין זיכערקייט... דעריבער אויב ס׳קומט אַפילו שווער אָן דאָס שטיקעל פרנסה, לעבט מען דאָך אָבער דערפאַר זיכער אַלס פרייער בירגער. און אַ היימישער יוד ווייסט ווי עס אָפּצושאַצען.

י. פ.

אַנטיסעמיטישע כוליגאַנעס

פערפאָלגען אַ יודישע פאַמיליע אין מאָסקווע.

מאָסקווע. (י.ט.א.) „פּראַווראַ" גיט איבער וועגען אַנ׳אונגעוועהנליכען אַנטיסעמיטישען סאַט געגען אַ יודישער פאַמיליע אין מאָסקווע.

אין רעכטסען צענטער פון שטאָט, נישט ווייט פון אַרבייט האָט געוואוינט אַנ׳אַלטער אַרבייטסלאָזער יוד, קויפמאַן, אין דעם איינענעם הויז האָבען געוואוינט געוועזענע מאָסקווער הענדלער זשעלעזנאָוו, ליובימאָוו, גאַלאָווקין, און ליכאַמאַנאַ. די קאָמפּאַניע האָט געפיינט דעם יוד קויפמאַן, פריהער דורך שטעכווערטער און זלזולים, דערנאָך, אַז זיי האָבען געזעהען, דאָס קויפמאַן שווייגט זיי, זענען זיי אַריבער צו בעשלעגע. עס פלעגט נישט איבערגעהען קיין איין טאָג, אַז קויפמאַן זאָל פון זיי נישט געשלאָגען ווערען. צוויי מאָל האָבען זיי אָבגעטון מיט איהם אַזאַ מין „שפּאַס": זיי האָבען איהם געבונדען מיט אַ שטריק און געקאַטשעט איבער איהם לעדיגע פעסער...

די לעצטע טעג האָבען די כוליגאַנעס בעשטימט זיך אָבצורעכענען מיט קויפמאַנען אויף אַנ׳אַנדער אופן:

שפּעט אויף דער נאַכט, ווען קויפמאַן איז געקומען אַהיים, זענען זיי אָנגעפאַלען אויף איהם און גענומען שלאָגען. ווען קויפמאַן איז געפאַלען, האָבען זיי איהם אַרויפגעוואָרפען אַ שטריק איבערן האַלז און געשלעפּט איבערן הויף. מיט גרויס מיה איז קויפמאַנען געלונגען זיך אַרויסצורייסען און אַריינצולויפען צו זיך אין וואוינונג און זיך פערשפּאַרען. דאָס האָט אָבער נישט געהאָלפען. די כוליגאַנעס האָבען בעלאַגערט קויפמאַנס וואוינונג. גענומען ברעכען די טיר מיט שטיינער און אייזענס; קויפמאַנס פאַמיליע האָט געשריען, געקלאַפּט אין די ווענד, כדי אויפצוועקען די שכנים — אַנ׳אמת׳ער פאַנאָראַם־בילד.

דריי מאָל נאָכאַנאַנד האָבען די כוליגאַנעס אַטאַקירט קויפמאַנס דירה. ערשט 4 אַ זייגער פאַרטאָג איז דער גאַנצער קוואַרטאַל אויפגעוואַכט געוואָרען צוליב די געשרייען, און די כוליגאַנעס זענען אַוועק נישט קענענדיג אויפמאַכען די טיר. אויף מאָרגען איז צו קויפמאַן געקומען אַ „דעפּוטאַציע" פון די כוליגאַנעס, און פון איהם געפאָדערט, ער זאָל קיינעם נישט דערצעהלען, אויב עס איז איהם טייער דאָס לעבען.

קויפמאַן האָט מורא געהאַט זיך קלאָגען. די מעשה איז בעוואוסט געוואָרען דורך די שכנים.

„פּראַווראַ" פאָדערט האַרבע שטראָף פאַר די אַנטיסעמיטען־כוליגאַנעס.

אַגודה־קאָמיסיע

געענדיגט די בעראַטונגען.

לאָנדאָן, 19 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). היינט האָבען זיך פערענדיגט די בעראַטונגען פון דער קאָמיסיע פאַר דער יודישער אַגענץ. ווי די י.ט.א. דערוויסט זיך, זענען אַלע בעשלוסען אָנגענומען געוואָרען איינשטימיג. סוף פון היינטיגער וואָך וועט די קאָמיסיע פערעפענטליכען אַנ׳אָפיציעלען קאָמוניקאַט וועגען די בעשלוסען פון דער קאָמיסיע.

לאָנדאָן, 19 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). דער פּרעזידענט פון „דזשאָינט" פעליקס וואָרבורג איז אָפּגעפאָהרען קיין פּאַריז, וואו ער וועט זיך טרעפען מיט דעם פילאַנטראָפּ עדמונד ראָטשילד און מיט איהם קאָנפערירען וועגען די בעשלוסען פון דער קאָמיסיע פאַר דער יודישער אַגענץ.

באָמבע אויף דער מינסקער באַהן־ליניע.

ווילנא, 19. (א. וו.) „קוריער ווילענסקי" איז מודיע, אַז אויף דער שטרעקע מינסק—אָרשאַ האָט מען געפונען אויף דער באַהן־ליניע אַ טייוועל־מאַשין. די באָמבע איז געלעגט געוואָרען אַ פּאָר מינוט איידער ס׳איז אָנגעפאָהרען דער צוג. די סאָוויעטען־מאַכט פיהרט אַ שטרענגע אויספאָרשונג.

דעלעגאַט פון א"י.

ירושלים, 19 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אַלס דעלעגאַט פון די ארץ־ישראל׳דיגע אייזענבאַהן־אַרבייטער צום אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס פון די טראַנספּאָרט־אַרבייטער, וועלכער וועט פּאָרקימען אין שטאָקהאָלם, איז געוועהלט געוואָרען דער יודישער אַרבייטער ישראל קאָהען.

אַמעריקאַנער הלואה

פאַר די יודען אין סאַלאָניקי.

סאַלאָניקי, 19 (טעלעגראַפיש דורך יט"אַ). דער געוועזענער אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדאָר אין טערקיי הענרי מאָרגענטוי האָט געהאַט אַ פייערליכע אויפנאַהמע דורך דער יודישער קהלה אין סאַלאָניקי. הענרי מאָרגענטוי האָט צוגעזאָגט אונטערצונעהמען אַ הילפס־אַקציע לטובת דער אָרימער יודישער בעפעלקערונג אין סאַלאָניקי. צו דעם צוועק וועט געשאַפען ווערען אין אַמעריקאַ אַ הלוואה פון 200 טויזענד דאָלאַר, וועלכע וועלען גאַראַנטירט ווערען דורך דער קהלה אין סאַלאָניקי.

די עליה קיין א"י.

ירושלים, 19 (י.ט.אַ. טעלעגראַפיש) אין פערלויף פון חודש אַפּריל זענען אַריינגעקומען קיין ארץ־ישראל 54 יודישע עמיגראַנטען, אין מערץ – 200, אין פעברואַר 170.

אונטער׳ן וואַסער

200 טויזענד אַקער לאַנד.

לאָנדאָן, 19 (אַטע). פון ניו־יאָרק איז מען מודיע, אַז אין די שטאַטען אַרקאַנזאַס און מיסורי געפינען זיך 200 טויזענד אַקער ערד אונטער׳ן וואַסער. די שאָדענס זענען אונגעהויערע, ווייל דאָס וואַסער האָט פערפלייצט דאָס בעסטע אין פּערזייה׳טע לאַנד. די זריעות אויף דעם שטח דאַרף מען בעטראַכטען אַלס פערניכטעט.

שניי אין זאַקאָפּאַנע.

זאַקאָפּאַנע, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין די טאַטרען־בערג איז אויסגעפאַלען אַ שניי. די בערג זענען בעדעקט מיט אַ שניי־טוך. אין זאַקאָפּאַנע איז די טעמפּעראַטור אַ קיהלע; ס׳איז געפאַלען אַ האָגעל און אַ שניי.

ערעפנונג פון דייטשען רייכסטאַג.

(ענדע פון 3־טע זייט)

מיט אַנ׳אָרקעסטער. געמאַכט מיט די הענד און געשריגען מיט זיין הילכיגער שטים.

ווענינער מאַלעריש, אָבער מעהר אינטערעסאַנט איז דער נייער דעפּוטאַט, דער דעמאָקראַט ד״ר ריינגאָלד, דער געוועזענער פינאַנץ־מיניסטער אין דרעזדען און נאָכדעם אין בערלין. אַ בלאָנדער יונגערמאַן (נאָך קיין 40 יאָהר נישט אַלט) אַ לעבעדיגער, בעוועגליכער, דריקט אַלעמען די האַנד, שמייכעלט. רעדט לאַנג מיט׳ן דאָקטאָר הילפערדינג; דער וועט געוויס זיין פינאַנץ־מיניסטער אין נייעם קאַבינעט. ריינגאָלדען האָט גאָט אַליין געהייסען פריילעך זיין: יונג, בעגאַבט, אַ מיליאָנער. וואָס נאָך דאַרף אַ מענש?

הילפערדינג אַ שווערער מענש מיט אַ גרויסען קאָפּ, אַ גרויסען קיילעכדיגען שטערן, קלוגע, ברוינע אויגען, וועלכע קוקען דורך פענסנע.

* * *

די מיניסטאָרען־באַנק איז לעדיג. קיין רעגירונג איז פּאַקטיש נישטאָ.

די דעפּוטאַטען, וועלכע לעבען איבער זייערע לעצטע מיניסטאָרען־טעג — זיצען אויף זייערע פראַקציאָנס־בענק. דער קריגס־מיניסטער גרענער—איז נישט קיין מיטגליד פון רייכסטאַג, שטרעזעמאַן— איז אויך נאָך נישטאָ: נאָך קראַנק.

אויף דער מיניסטאָרען־טריבונע שטיפען זיך די העכערע בעאַמטע: פון פאָרענט — די בעקאַנטע פיגור פון׳ם שטאַטס־סעקרעטאַר שובערט. נאָר וואָס געקומען פון גענף וואוהין ער איז דאָס ערשטע מאָל געפאָהרען אָהן שטרעזעמאַנען.

דעם אַלטען באָק לאָזט מען רעדען. אויף זיין פאָרשלאָג עס זאָל זיך אָפּרופען עמיצער, וועלכער איז עלטער פון איהם — רופט זיך קיינער נישט אָפּ: זיין רעכט ווערט פון קיינעם נישט געלייקענט.

איינמאָל רייסט מען איהם יאָ איבער: ווען ער זאָגט, אַז דער רייכסטאַג קען, ביים גוטען ווילען, פערלייכטערן די ליידען פון מיליאָנען נויטבעדערפטיגע און רואינירטע, שרייט מען צו איהם:

„און דער רייכסטאַג וויל נישט!"

די געשרייען טראָגען זיך פון די עקסטרעמע צוויי פלאַנגען: דער פינפעקיגער שטערן האָט בעלויכטען דעם שוואַרצען האַקענקרייץ.

מען רופט אויס די אַנדערע דעפּוטאַטען.

ס׳ווערט פרעהליך!

די דעפּוטאַטען בעווייזען זייער הומאָר.

מען רופט, אַ שטייגער, אויס דעם געוועזענעם מיניסטער פון אינערן קייזעל.

הערט זיך אַ געשריי: „אין טורמע אַריין!"

ביים נאָמען פון קינפטיגען מיניסטער סעווערינג — אַ געשריי:

„די האָפנונג פון דער בורזשואַזיע.

ביי הערמאַן מילער: „האָ, קאַנצלער!"

די פאַמיליע פון דאָקטאָר באָק האָט אַרויסגערופען: „לעבט נאָך" און „אינם לאָך."

און נאָכדעם איז מען איבערגעגאַנגען צו דער „זאַך".

ר. ח.

דער טאַנץ אַרום גאָלדענעם קאַלב.

(ראָמאַן).

36)

— דו האָסט קיין רעכט נישט צו צווייפלען אין מיינע ווערטער. גאָרנישט צווינגט מיך נישט צו זאָגען דיר ליגען. לעם דיר איז מיר לאַנגוויילִיג. איך דאַרף פאַר דיר בויגען מיין קאָפּ, און מעהר קאָן איך עס נישט. דו ביזט קליינליך, שוואַך פאַר מיר. דיר פעהלט אויס דער מין עלעגאַנץ און דרייסטקייט, וואָס אימפּאָנירט אַזעלכע פרויען, ווי איך בין.. מיט דריי טאָג צוריק, ווען דו האָסט געוואונען פופציג טויזענט פראַנק, האָסטו אַוועקגעטריבען פון זיך אַנ׳אָרימע קאָקאָטע, וועלכע האָט ביי דיר געבעטען אַ ביסעל געלד, אַ קליינעם חלק, וואָס קומט לויט׳ן יושר צו פערטיילען אָרימע לייט.. אין דעם מאָמענט האָסטו זיך מיר אויסגעוויזען פאַר אַ מיאוסען קמצן, פאַר אַנ׳עקעלהאַפטען, שלעכטען מענשען... ס׳קאָן זיין, אַז זי האָט אין יענעם טאָג נישט געגעסען קיין מיטאָג, גאָרנישט אין מויל געהאַט... מעגליך, אַז זי האָט נישט געהאַט מיט וואָס צו בעצאָהלען פאַר איהר אָרימען נומ׳ר׳ל אין האָטעל... און פאַר דיר איז דאָך נישט שווער געווען צוצוואַרפען איהר אַ ביסעל געלד אין דער האַנד, וואָס זי האָט צו דיר אויסגעשטרעקט.. אמת, דאָ זענען אַלץ דעטאַלען, קלייניגקייטען, נאָר עס שניידט דאָך אונטער די פליגלען פון דער ליבע!..

— גוט! – האָט ראָבערט געזאָגט — איבערמאָרגען, שבת פאָהרען מיר אַוועק פונדאַנען! אין פאַריז וועלען מיר בעשליסען, ווי איינצואָרדענען אונזער לעבען...

זיי זענען געבליבען שווייגען.

מעהר האָבען זיי זיך איינער דעם אַנדערען נישט געהאַט, וואָס צו זאָגען.

אויפ׳ן וואָגזאַל פון נענעסאַ האָט געהערשט אַ שטאַרקע אויפלעבונג, ווי עס איז געוועהנליך פאַר׳ן אַדורכפאָהרען פון דעם שנעל־צוג קיין פאַריז די שאָפערן, טרעגערס, מעקלערס לויפען אַרום אין אַלע זייטען צווישען די פּאַסאַזשירען.

ראָבערט און סאַלאָמעאַ זענען שטיל געשטאַנען לעם זייערע וואַליזעס, וואָס זענען געלעגען אויף דער ערד.

פלוצים האָט ראָבערט בעמערקט אַ נערוועזען ציטער אויפ׳ן פּנים פון זיין געליבטער, און נישט אַכטענדיג דערויף, וואָס זי האָט שנעל אַרונטערגעלאָזט די אויגען, האָט ער דערזעהן, אַז איהר איבעראַשונג איז אַרויסגערופען געוואָרען דורכ׳ן ערשיינען פון עפּיס אַ יונגעמאַן אין אַ רייזע־קאָסטיום.

— ווער איז עס? — האָט ראָבערט אַ פּ׳רעג געטון – וואָס איז עס פאַר אַ מאַנספּערשוין?

— איך פערשטעה נישט, וואָס דו פרעגסט! האָט סאַלאָמעאַ געזאָגט.

— ס׳איז דאָך קלאָהר, אַז דו קאָנסט איהם... פאַרוואָס מאַכסטו דעם אָנשטעל?

— איך מאַך נישט קיין אָנשטעל... האָסט אַ טעות...

עס האָט זיך בעוויזען דער שנעל צוג, און איז געבליבען שטעהן פאַר׳ן קליינעם וואָגזאַל.

ראָבערט האָט געעפענט אַ טירעל פון אַ וואַגאָן, און געהאָלפען אַריינגעהן זיין געליבטער.

דערווייל האָט ער אויך בעוויזען צו בעמערקען, אַז דער יונגערמאַן, וואָס האָט געמאַכט אויף איהר פריהער אַזאַ איינדרוק, איז אַריין אין שכנות׳דיגען וואַגאָן.

די רייזע איז געווען אַ שטיל־שווייגענדע.

ראָבערט און סאַלאָמעאַ האָבען זיך פערטיפט אין לייענען די צייטונגען.

זיי האָבען נישט געקאָנט זיך אַריינלאָזען אין אַ שמועס, ווייל די שכנים האָבען זיי געקאָנט אונטערהאָרכען.

ביים פריהשטיק אין וואַגאָן־רעסטאָראַן האָט ראָבערט נישט געמאַכט קיין שום אָנצוהערעניש וועגען דעם געהיימען יונגעמאַן, וועלכער איז געזעסען לע׳ם זיי בשכנות.

טעלעגראַפיש האָבען זיי פאַר זיך בעשטעלט צוויי צימערען.

זיי האָבען בעפוילען צו ברענגען פאַר זיך אַ מיטאָג אין די צימערען זייערע, און ווען דער דינער איז אַוועק, האָט ער צו איהר אַ זאָג געטון:

— האָסט דאָך מיר צוגעזאָגט קיינמאָל נישט צו נאַרען...

— עס טרעפען פאַלען, ווען מען קאָן נישט האַלטען וואָרט, ובפרט ווען אין דעם זענען פערמישט פרעמדע! איצט, ווען מיר געפינען זיך שוין אין פאַריז, קאָן איך דיר שוין זאָגען דעם אמת.

פאַרוואָס ערשט איצטער, און נישט אינדערפריה?

— דערפאַר ווייל איך האָב זיך אַ וואָרט געגעבען צו וואַרטען אויף אונזער אָנקומען קיין פאַריז, און דאַן ערשט וועל איך דיר דערצעהלען וועגען דער קליינער דראַמע, וואָס האָט זיך מיט פיער טאָג אָפּגעשפּילט אין ביאַריץ, אין מיין אייגענעם צימער.

— דערצעהל שוין... ציה נישט די עצמות!

— ס׳איז אַ גאַנץ קורצע געשיכטע! מיטוואָך אין אָווענט ביזטו געווען אין קאַסינאָ, און איך בין פערבליבען איינע אַליין אין צימער. פלוצים האָט עמיצער צו מיר אָנגעקלאַפּט... איך האָב געמיינט, אַז ס׳איז עמיצער פון דער דינערשאַפט און איך האָב אויסגערופען: „אַריין!"

דאַן האָט זיך געעפענט די טיר און פאַר מיר איז דערשינען דערזעלבער הער, וועלכען דו האָסט בעמערקט אין נענעסאַ.

ער איז אַריין און פערשלאָסען הינטער זיך די טיר.

מיט איידעלער קאָרעקטהייט האָט ער זיך פאַר מיר פאָרגעשטעלט:

דאָס איז געווען זשאַן־נאַודאַן!

(פאָרטזעצונג קומט).

CZARY — היינט די פראכטפולע פרעמיערע!
גרעסטע טראגעדיע פון יודישען לעבען! ::: צום 1-טען מאל אין לאדז!

דער גע'שמד'טער ישיבה-בחור
טראַגעדיע, וואס יעדער יוד מוז בעוואונדערן. („געטטא”) טראגעדיע, וואס יעדער יוד מוזבעוואונדערן.

אין דער הויפט-ראלע דער גרעסטער יודישער טראַגיק

BERN ALDORI Frida RICHARDS

ספעציעל צוגעפאסטע מוזיק מיט יודישע נגונים. קינאָ איז גאָרטען

בעמערקונג: ביי אַשעהן וועטער די לעצטע 2 סעאנסען

אויפ'ן ערשטען סעאנס זענען די פרייזען אויף אלע פלעצער צו 50 גראשען.

Dr. med. A. MAZUR
אויערען, נאָז- און האלז-קראַנקהייטען, שטימע- און שפּראַך-פעהלערן (שטאַמלען א.ז.וו.)

האָט זיך איבערצויגען פון נאַרוטאָוויטש 44

אויף וואסכאדניאַ 65, טעל. 66-01

(איינגאַנג אויך דורך פּעטריקאָווער 46).

נעהמט אָן פון 11.30 ביז 12.30 און פון 3–5 נאָכמ.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואַלינסקי	נאָז, האלז, אויערן קר.	3–4
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	11-9 3-4½
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11–1
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכט-קר.	12½–1¾
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1–2
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12½–1½
ד"ר עליאסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	1–2
ד"ר בערגסאָן	פרויען און געבורט-הילף	3–4

פסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. ווי פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אינהאַלאַציעס, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פּערלאַנג—הויזמען אין שטאָט.—אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אַנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך רענטגען און בלוט.

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ד"ר לאַזשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-ארצט	10–1 3–6

קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּאָמבען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

Dr. med. A. Szmirgeld
נערווען-ארצט

עלעקטריזאַציעס, ליכטבעשטראַהלונגען

Kegielniana 6, tel. 51-89

נעהמט אָן פון 5–7 אָוונד

הייל-פּעדאַגאָגישע קורסען

פאַר שוואַכזיניגע, נערוועזע קינדער. שפּראַך-שטערונגען (שטאַמלען, לישפּען)

זומער-וואוינונג אין גלאַוונאַ
אויף דער טשיכאַרייקע אויף אַ טרוקענער בערג זאַמדיגער געגענד, 5 מינוט גאַנג פון דער סטאַציע צו פּערמיטען. צו ערפאַהרען אויף דער סטאַציע אין בופעט.

ס'איז פערלוירען געוואָרען אַ בלאַנקאָ-וועקסעל אויף 150 זל., אויסשטעלער ל. קליין, ליוף-נומער 128, מיט אַ בעמערקונג איבער דער סומע, צאָהלבאַר 13-טען יולי 1928. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען צו ל. קליין, באַלוטער-מאַרק 1. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אומגילטיג.

Dr. med. STUPEL
Szkolna 12

ספעציאַליסט פאַר הויט-, האָר- און וועניערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, לישעי און ראַק, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעמט אָן פון 12 ביז 3 נאָכמ. און פון 6 אָוונט ביז 9 אין

אַ פעהיגער

יונגערמאַן
מיט גוטע רעקאָמענדאַציעס בעקאַנט אין טריקאָטאַזש, וועש- אין מאַנופאַקטור-בראַנזשע זוכט אַ פּאָסטען געגען אַ מינימאַלען לוין. אָפּערטען אונטער „F.M.” אין אדמ. 964

מעדכען-גימנאַזיום
מיט פולע רעכט פון רעגירונגס-גימנאַזיעס (קאַטעגאָריע A)

פון Marja Hochstein
Wólczańska 23, tel. 14-27.

די איינטריטס-עגזאַמינס
וועלען זיך אָנהייבען מיטוואָך, דעם 20 יוני.

נייע שילערינס ווערען איינגעשריבען טעגליך אין די שול-שטונדען.

אין דער פאָרבערייטונגס-קלאַס ווערען אָנגענומען קינדער פון 6–7 יאָהר אָן.

השבת אבדה.
מאָנטאָג, דעם 18-טען יוני ד. י. אויפ'ן פּאָרטראַג פון דעפּ. גרינבוים אין זאַל „קאָלאָסעאום” איז מיר פערלוירען געגאַנגען אַ פּאָר הונדערט זלאָטעס און פאָלגענדע וועקסלען:

1)	אַ וועקסעל	אויסשטעלער	ש. שמולעוויטש, לאָדז,	צאָהלבאַר	20/6	זל.	100.—
2)	„	„	ז. פאַפּירציק, וואַרשאַ	„	27/6	„	88.—
3)	„	„	ה. רויזענשטראָך, וואַרשאַ	„	30/6	„	159 60
4)	„	„	ת. שידלאָווסקי, זאַוויערצע	„	30/6	„	200.—
5)	„	„	מ. פ. זילבערבערג, קיעלץ	„	30/6	„	100.—
6)	אַ פּראָטעסט	„	ש. רובינשטיין, וואַרשאַ	„	10/6	„	200.—

דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען דאָס געלד זיך צו בעהאַלטען און די וועקסלען געגען בעלוינונג פון 100 זל. אָפּצושיקען אויף וואסכאָדניאַ 65, וואָהנ. 5, טעלעפאָן 67-99, אָדער אין אַדמיניסטראַציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט”. די געהעריגע שריט די וועקסלען צו אַנולירען זענען פאַרגענומען. דיסקרעציע געזיכערט. 954

וואָרנונג!
אַזוי ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד-בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס ג' פּובליקום, אַז די

עכט-פּאַטענטירטע **בעטען** עכט-פּאַטענטירטע

זענען פערזעהען נור מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT
פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.

— צו בעקומען איז אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל ניקעל-בעטען, אַמעריקאַנקעס, ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך, טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך מעטער-מאָס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען געבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיקעס. **קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.**

בעמ.: בעטלעך מיט וועגעלעך ווייס אָדער ברוין 17 זל.. פאָלאָווע בעטלעך 14 זל.

רעיעלע בעהאַנדלונג. :: פאַבריקס-פרייזען. :: זעמטליכע רעפּעראַטורען.

הערט! לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85. דעטייל!

פרייז 2 זל. שנעל און רעיעל! פרייז 2 זל.
רעכטס-קאָנסולענטען-ביוראָ

„PORADA” - „פּאָראַדאַ”
10 פּיעטריקאָווער 10

אונטער לייטונג פון אַ לאַנגיעהריגען רומינירטען געריכט-סעקרעטאַר שרייבט אַלערליי ביטען און אַפּעלאַציעס, קלאַוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס, אינפאָרמירט און שרייבט אין אַלערליי מיליטער-ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען. 958

אַנאָנסען אין „נייעם פאָלקסבלאַט”
האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג!

Dr. ADAM GROSGLIK
Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט און וועניערישע קראַנקהייטען און ליכט-הייל אינסט.

נעהמט אָן פון 4–7 אין אָוונד

אַ לערן-יונגעל
צו בעסערע טאַפּעצירער־אַרבייט ווערט געזוכט. צו ערפאַהרען ביים טאַפּעצירער ה. קעניג, קאָנסטאַנטינער 14. 947

צאָהן-אַרצט LEKARZ-DENTYSTA St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 08-31

היילט נאָך מאָדערנסטע מעטאָדען ציינער און מויל-קראַנקהייטען. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער.

נעהמט אָן פון 9–7 אָוונט. צו ביליגע פרייזען.

אשרי אדם שומע לי!
לשקד על דלתותי יום-יום כי הולך בתום ילך בטח

און אַז די דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאָווע זאַכען, זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

17 פּעטריקאָווער 17
דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אויסטאַוו אַלערליי ביטעס קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעפּ און פּוילען, אַפּעלאַציעס ציווילע און קאַרנע אַפּאַזיציעס, אַדוואָקאַניעס, רעקורסען וועגען דירה און אויסגאַנדראַזשיעמטשי, וועגען פּעסער און קאָמיסאַריאַט-רושאָנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראַווויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספעציאַליסט פון שותפות-אַקטען.

מיט אַכטונג י. מאַנעלאַ, רעכטס-קאָנסולענט.

איך קויף און פערקויף מעבעל
פּיאַנאָס, פּעלצען, ניי-מאַשינען, גאַרדעראָבען, סאַמאָוואַרען א.ז.וו. און צאָהל די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטשאַ 19 (דזיעלנאַ)
אין מעבעל-געוועלב, (פּריוואַט-וואוינונג שענקעוויטש 29) ביי מיר איז שטענדיג דאָ פערשידענע גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען. 815

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האלז, אויערן קר.	10–11 2–5 6–7
ד"ר רושאַנאָף	הויט און געשלעכט קר.	10–11 1–2
ד"ר גאָלדשטיין-פּלאָק	אויגען-קראַנקהייטען	1–2 7–8
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12–2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10–12 4–5
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורט-הילף	11½-1 5–6
ד"ר קאָנטאָר	כירורגישע-קראַנקהיים.	4-5 וונ. 1–2
ד"ר הויינבערג	אינ. חערץ לונגען-קר.	11-1 5½–7
ד"ר סטופּעל	רענטגען	10–12 4–6
א. בראָדענטשיק	צאָהן-ארצט	3–7
נ. ראָזעס	צאָהן-ארצט	9–2

צאָהן-בעהאַנדלונג, בעלייכטונגען, קראָנען, פּאָמבען א. א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

אַ רענטגען-אינסטיטוט
בעהאַנדלונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער.

אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4–5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג. וויזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאָסמעטיש. קאַבינעט
פּרל. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5–7 אָוונט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brandtowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kacinus.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 31.